

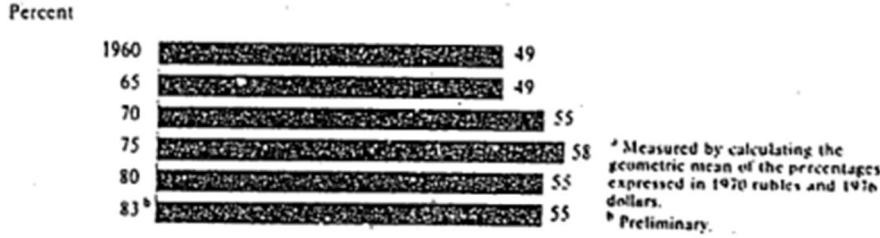
Sovyet ve ABD Gayri Safi Milli Hasıllarının Karşılaştırması, CIA raporu 1960-83

**CIA TARİHSEL İNCELEME
PROGRAMI TARAFINDAN
SANİTASYON İLE 1999 YILINDA YAYINLANMIŞTIR**

Çeviri: Bedirhan Zülfikarođlu

2023, Datakapital

Figure 1
Soviet GNP as a Percentage of US GNP,
Selected Years^a

Sovyet ve ABD Gayri Safi Milli Hasıllarının Karşılaştırması, 1960-83

Ekonomik güç, uluslararası gücün önemli bir belirleyicisidir. Sovyetler, yıllar boyunca kamuoyuna yaptıkları çok sayıda açıklamada bu ilişkiyi açıkça kabul etmişlerdir. Bunlardan en ünlüsü, Sovyetler Birliği'nin 1970 yılına kadar Birleşik Devletler'i geride bırakacağını ve ülkesinin 1981 yılına kadar tüm kapitalist ülkelerden daha yüksek bir yaşam standardına sahip olacağını söyleyerek övünen Kruşçev tarafından yapılan açıklamadır.

Sovyetler bir miktar ilerleme kaydettiyse de bu tahminler gerçekleşmedi. İki ülkenin yıllık üretimleri (GSMH) karşılaştırıldığında, Sovyetler, 1960 ile 1975 yılları arasında büyüyen ABD ekonomisinden yararlandı ve GSMH'leri ABD toplamının yüzde 49'undan yüzde 58'ine çıktığını gösteriyor. Ancak 1975'ten sonra zemin kaybettiler, 1981'de ABD GSMH'sinin yüzde 55'ine düştüler ve 1983'e kadar bu seviyede kaldılar.

1975'ten bu yana GSMH'deki değişimin en önemli unsurları savunma ve yatırım olmuştur. Sovyetler Birliği'nin bu alanlardaki ortalama yıllık büyüme oranları, önceki plan dönemlerine göre Beş Yıllık Plan'da belirgin bir şekilde düştü ve karşılaştırılabilir Amerikan oranlarının altında kaldı. Ancak Sovyet savunma çabası, 1970'lerin başından itibaren Amerika Birleşik Devletleri'ninkinden önemli ölçüde yüksek seviyede kalmıştır. Her ne kadar tüketim her iki ülkede de GSMH'nin açık ara en büyük payına sahip olsa da, savunma ve yatırımdaki nispeten daha yavaş Sovyet büyümesi, Sovyetlerin tüketimdeki küçük göreceli kazancından daha ağır basıyordu. Sovyetler hem kişi başına hem de toplam tüketimde artış yaşarken, kişi başına düşen tüketimleri 1983'te ABD'nin üçte birinden biraz daha fazlaydı.

İki ekonomi arasında 1975'ten sonra açılmaya başlayan farkın yakın vadede artmaya devam edeceğine inanıyoruz. On yılın geri kalanında Sovyet GSMH büyümesinin, ABD'li tahmincilerin ABD ekonomisi için öngördüğü ortalama yüzde 3 ila 4'ün altında olmasını bekliyoruz. Eğer bu tahminler doğruysa, 1990 yılında Sovyet GSMH'si, ABD rakamının yarısından daha az olacaktır.

Arka Plan ve Yaklaşım

Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH), bir ülkenin kaynakları tarafından bir yıl içinde üretilen tüm nihai mal ve hizmetlerin toplam piyasa değeridir. Bu, bir ülkenin ekonomisinin büyüklüğünü başka bir ülkeninkiyle karşılaştırmak için sıkça kullanılır. Bu tür karşılaştırmalar, dış politika oluşturmada özellikle önemlidir çünkü bir ülkenin GSMH'sinin göreceli büyüklüğü, belirli politika seçeneklerini takip etme açısından ulusal mal ve hizmetlerin göreceli olarak elde edilebilirliğini temsil eder. Ekonomik güç, başka herhangi bir ülkenin veya ülke kombinasyonunun gücünün başlıca belirleyicisi olarak kabul edilir. İlk ABD Hükümeti tarafından 1955 yılında yapılan Sovyet ve ABD GSMH'lerini karşılaştıran bir çalışma, bu konuyu şu şekilde ifade etmiştir:

“Komünist Blok ile Özgür Dünya arasındaki mücadelede, göreceli ekonomik gücün faktörü temel bir öneme sahiptir. Bu güç olmadan ne moral, ne siyasi istikrar, ne de sağlam bir askeri duruş uzun süre sürdürülebilir. Devam eden dinamik bir ekonomik büyüme, Komünist Blok'ununkiyle aynı seviyede veya onu aşan bir büyüme, dünya istikrarının korunması ve dünya barışının bir güç kaynağı olarak vazgeçilmez gibi görünmektedir.”

Sovyet ve ABD GSMH'lerinin periyodik karşılaştırmaları, ABD politika yapımcılarının dünyanın diğer süper gücünün göreceli ekonomik gücünü ölçmek için kullanabileceği ölçüler olarak hizmet etmektedir.”

Komünist ülkeler ekonomilerinin nihai çıktısını GSMH terimlerinde ölçmezler. Bunun yerine, kaynakların "üretken olmayan" kullanımlarını (askeri harcamalar ve bazı değer kayıplarını) dışlayan bir Marksist ulusal gelir kavramını kullanırlar¹. CIA analistleri ve diğer Batılı ekonomistler, Sovyet ekonomi verilerini ulusal gelir yerine GSMH terimlerinde analiz etmek için daha faydalı bulurlar.

Sovyet liderliği uzun süredir SSCB'nin ekonomik güç olarak ikincil bir konumda olduğunun farkındaydı. Stalin ve Molotov, her ikisi de Sovyet işçilerine Batı'yı geçmelerini telkin etti. Ancak Kruşçev, uzun zamandır sürdürülen Sovyet hedefini "Amerika'yı yakalamak"ı, acil ulusal bir hedefe dönüştürdü. 1950'lerin sonlarında, Sovyetler Birliği'nin on yıl içinde toplam ve kişi başına üretimde Amerika'yı geçeceğini vaat etti. Ekim 1961'de 22. Parti Kongresi'nde SSCB'nin 1981 yılına kadar herhangi bir kapitalist ülkeden daha yüksek bir yaşam standardına sahip olacağını övdü. Ayrıca, SSCB'nin endüstriyel üretiminin 20 yıl içinde tüm non-sosyalist dünyanın 1961 seviyesinin iki katı olacağını belirtti.

Kruşçev'in hayalleri gerçekleşmedi, ancak Sovyetler 1960'tan bu yana önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Endüstriyel üretim önemli kazanımlar gösterdi ve dayanıklı tüketim malları ve gıda üretimindeki artış, mevcut Sovyet tüketicisi için genel olarak yirmi yıl önceki emsaline göre daha

---

¹ - *The procedure by which the conversion is accomplished is spelled out in NFAC Research Paper ER 78-10505 (Unclassified), October 1978, USSR: Toward a Reconciliation of Marxist and Western, Measures of National Income, and NFAC Research Aid A (ER) 7s.uAc - JINovember 1975, USSR: Gross National Product Accounts.*

- *Trends in Economic Growth: A Comparison of the Western Powers and the Soviet Bloc. Joint Economic Committee (JEC), Washington, D.C.. 1953, pp. iii-iv (letter of transmittal from Grover Ensley, Staff Director of the JEC) introducing the study by the Legislature Reference Service.*

yüksek bir yaşam standardına sahip olduğunu gösteriyor. Ancak Sovyetler hiçbir şekilde, Kruşçev'in iddia ettiği gibi "Devrim'in düşmanlarını gömmek²." Fikrini başaramamıştır.

Sovyet ekonomisinin 1960'tan bu yana Amerika Birleşik Devletleri ekonomisine göre gelişimi, toplam GSMH'daki eğilimler ile temel GSMH kategorilerindeki (tüketim, yatırım ve savunma) değişimler karşılaştırılarak takip edilebilir. Bu iki farklı ekonominin tutarlı karşılaştırmaları, ulusal çıktılarının bir ülkenin veya diğerinin para birimi cinsinden ifade edilmesiyle yapılır. Uluslararası ekonomik karşılaştırmalar yapmanın genellikle tercih edilen prosedürü, her iki ülkenin GSMH'sini diğer ülkenin para birimine çevirmektir (Sovyetler Birliği için dolar ve Amerika Birleşik Devletleri için ruble). Bu şekilde iki GSMH karşılaştırması yapılabilir, biri ruble cinsinden ve diğeri dolar cinsinden.

İki karşılaştırma farklı sonuçlar verecektir. Bu olgu genel olarak endeks numarası sorunu olarak bilinir ve her ülkede bulunan mal ve hizmetlerin göreceli fiyatları ve miktarlarındaki farklılıklardan kaynaklanır. Bir ülkede nispeten büyük miktarlarda üretilen mallar, o ülkede nispeten düşük fiyatlarla seyretime eğilimindedir ve bunun tersi de geçerlidir. Bu nedenle, dolar cinsinden karşılaştırmalar yapıldığında, Sovyet GSMH'sı ABD GSMH'sinin daha büyük bir yüzdesini oluşturur; çünkü yatırım ve savunma mallarında dolar, ruble fiyatlarından daha fazla ağırlık taşır; bu mallar, Sovyetler Birliği'nde ABD'ye göre daha büyük üretim payına karşılık gelir.

Sovyet ve ABD GSMH'larını ulusal para birimlerine veya diğerinin para birimine dönüştürmek "Satın Alma gücü Paritesi" (SAGP) ³adı verilen özel olarak oluşturulmuş fiyat oranlarının kullanılmasını gerektirir. Bu oranlar, her iki ülkede aynı anda bulunan karşılaştırılabilir mal ve hizmetlerin göreceli değerlerini ölçer. Bireysel mal ve hizmetlere ilişkin fiyat oranları kolektif olarak toplanabilir.

Sovyet veya Amerikan harcamaları desenlerinden elde edilen ağırlıkları kullanarak, Sovyet veya Amerikan harcamalarına dayalı Satın Alma Pariteleri oluşturur. Sonuçta, ağırlıklı oranlar, tüketici dayanıklı mallar gibi gruplardaki öğelerin göreceli değerlerini ve nihayet tüketim gibi kategorilerdeki öğeleri ölçer. Oranlarda idari olarak belirlenen Sovyet fiyatları olan "yerleşik fiyatlar" kullanılıyor çünkü bunlar Sovyet tüketicilerinin göreceği şeyleri temsil ediyor. Kaynak girdilerinin fiili maliyetlerini temsil etmesi durumunda uygulanacak fiyatlar olan "faktör maliyet fiyatları", yeterli detayda mevcut olmadığından oranlarda kullanılmamıştır. O halde bu makaledeki karşılaştırmalar, göreceli üretim potansiyeli ölçümlerinden ziyade gerçek gelir farklılıkları ölçümlerine daha yakındır.

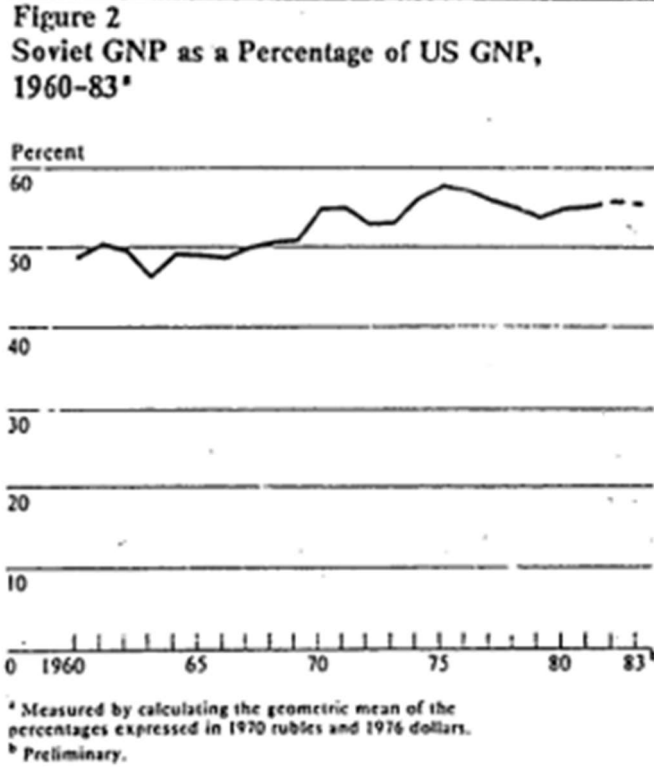
Bu nedenle, CIA tarafından yapılan gibi SAGP oran metodolojisini kullanan bir karşılaştırma, geçerli kalmak için periyodik güncelleme gerektirir. Bu makale, son zamanlarda tamamlanan ve revize edilen SAGP oranı çalışmalarını kullanarak güncellenmiş bir karşılaştırmanın sonuçlarını sunmaktadır. 1955-56 fiyatlarında SAGP oranları, 1979 yılına kadar CIA tarafından geliştirilen ABD-Sovyet GSMH karşılaştırmalarının temelini oluşturdu. O yılda yayınlanan karşılaştırmalarda, eski oranlar

---

² -Crankshaw, Edward (der.), *Khrushchev Remembers*, Bantam Books, New York, N.Y., 1971, s. 63. Kruşçev'in anılarında, "ABD'yi gömmek" şeklindeki açıklamasının Batı medyası tarafından yanlış temsil edildiğini iddia etmektedir. İddiasına göre, amaçladığı anlam ABD "işçi sınıfının" Amerikan "burjuva sınıfını" gömeceği yönündedir. Bununla birlikte, o dönemde Amerikan halkı tarafından açık bir ekonomik meydan okuma olarak algılanmıştır.

³ Ek A, endeks numaraları hakkında daha ayrıntılı bir tartışma içermekte olup, karşılaştırmada kullanılan kavramlar, varsayımlar ve yöntemlerin tanımlamalarını içermektedir. Savunma faaliyetlerini karşılaştırmada kullanılan askeri ruble-dolar oranlarının arkasındaki kavram, sivil SAGP oranlarını oluştururken kullanılan kavramdan biraz farklıdır. Oranlardaki farklar Ek B'de açıklanmıştır. Her iki tür oran da genellikle "ruble-dolar oranları" olarak adlandırılır, ancak bu makalede açıklık sağlamak için bu terimi yalnızca askeri oranlar için kullanmaya özel olarak ayıracaktır.

1976 fiyatlarında yeni tüketim ve yatırım SAGP oranı⁴ çalışmalarının ön sonuçları ile değiştirildi. Bu çalışmaların nihai sonuçları bu makaleye dahil edilmiştir.

⁴ Gelir farklılıkları ve üretim potansiyeli ölçülerinin arasındaki farklar hakkında daha detaylı bilgi için lütfen A ekindeki açıklamalara bakınız. (Gizli)

-Bu makaledeki analize dayalı olarak hazırlanan SAGP çalışmaları, tüketim ve yatırım SAGP'lerini elde etmek için kullanılan sınıflandırma ve ağırlıklandırma şemaları hakkında burada sunulan açıklamalardan daha ayrıntılı bir açıklama sunar. İlgilenen okuyucular, "Consumption in the US and USSR, An International Comparison, JEC, 1981 NFAC Research Paper ER 80-10410" (Sınıflandırılmamış), Eylül 1980, "USSR and the United States: Price Ratios for Machinery, 1967 Rubles-1972 Dollars" adlı iki cilt ve "NFAC Research Aid ER 76-10068" (Sınıflandırılmamış), Şubat 1976, "Ruble-Dollar Ratios for Construction" adlı kaynaklara başvurabilirler. 1982'deki JEC dergisinde yer alan "The Real Gross National Product of the USSR, 1950-80" başlıklı makale, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği GSMH harcama ağırlıkları ve endekslerini karşılaştırmak için kullanılan Sovyet GSMH verilerini sağlamıştır. Amerikan GSMH harcama ağırlıkları ve endeksleri, Ticaret Bakanlığı'nın Ulusal Gelir ve Ürün Hesapları'ndan elde edilmiştir.

-Bazı okuyucular, daha güncel bir fiyat tabanında analiz görmeye alışkın olabilirler. Dolar cinsinden GSMH karşılaştırmaları, daha güncel bir temele endekslenmiş olabilir, ancak fiyat örnekleminin karakteristikliğinin daha iyi korunacağına karar verilmiş ve dolar fiyatlarının çalışmanın fiyat tabanında bırakılması daha uygun bulunmuştur. Savunmanın entegrasyonu, 1970 ruble cinsinden olduğundan, ruble fiyatlarını 1976'dan 1970'e endekslemenin güçlü bir neden olduğu düşünülmüştür.

GSMH Karşılaştırmaları:

Toplu Karşılaştırmalardaki Trendler

1960 ile 1983 arasındaki dönemde Sovyet GSMH, ABD GSMH'sinin bir yüzdesi olarak ifade edildiğinde 6 puanlık bir artış yaşadı (geometrik ortalama). 1960 yılında ABD GSMH'sinin %49'unu oluştururken, 1975 yılında zirveye ulaşarak %58'e yükseldi ve 1981 yılına gelindiğinde %55'e geriledi (şekil 2). Sovyetler Birliği, 1960'ların ortasından 1970'lerin ortalarına kadar, Sekizinci ve Dokuzuncu Beş Yıllık Planlar döneminde Amerika Birleşik Devletleri ile aynı dönemlerdeki Amerikan oranlarından daha yüksek olan ortalama yıllık Sovyet büyüme oranları nedeniyle Amerika Birleşik Devletleri'ne göre kazandı. Ancak Sovyet büyümesi, en azından 1960'ların ortalarından itibaren yavaşlıyordu ve iki ekonomi arasındaki ilişki, Sovyet büyüme oranlarının düşmeye devam ettiği 10. Beş Yıllık Plan (1976-80) döneminde Amerika'nın lehine kaymaya başladı, çünkü Amerika Birleşik Devletleri'nin büyümesi hızlanıyordu.⁵

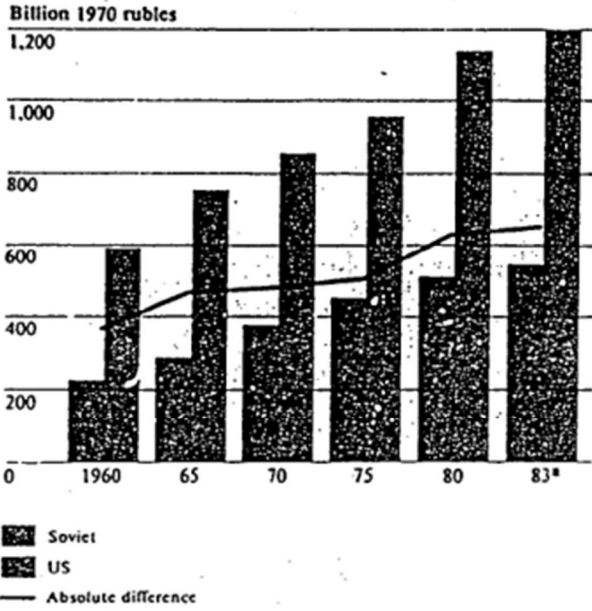
ABD-SSCB GSMH karşılaştırmalarındaki kısa vadeli dalgalanmalar genellikle ABD ekonomisindeki iş döngüsü hareketlerini yansıttı. Merkezi planlı bir ekonomiye göre piyasa ekonomisinin daha belirgin dalgalanmalar yaşaması şaşırtıcı değildir. Planlama, talep dalgalanmalarını kontrol ederek ekonomik istikrarı teşvik etmeye eğilimlidir; ancak plan hedefleri çeşitli nedenlerle karşılanmayabilir. Örneğin, tarımsal üretim hava koşullarından etkilenir ve tarımdaki dalgalanmalar Sovyet GSMH'deki yıllık dalgalanmaların başlıca nedeniydi. Ancak genel olarak Sovyet GSMH, ABD GSMH'den daha az değişkendi. GSMH karşılaştırmaları, ABD'deki 1970 ve 1974-75 resesyonlarında keskin bir şekilde Sovyetlerin lehine döndü, çünkü ABD büyüme oranları Sovyet oranlarının oldukça altına düştü. Benzer değişiklikler 1980 ve 1982 yıllarındaki ABD resesyonlarında meydana gelmedi, çünkü Sovyet ekonomik büyümesi, bu yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'ndekine nispeten daha iyi olan bir noktaya kadar kötüleşmişti.

Sovyetler Birliği, 20 yıllık dönem boyunca Amerika Birleşik Devletleri'ne göre toplam olarak bir miktar kazanmış olsa da, yıllık üretilen mal ve hizmetlerdeki iki ekonomi arasındaki boşluk, ruble veya dolar cinsinden ölçüldüğünde artmıştır (3. ve 4. figürler). 1970, 1974-75, 1980 ve 1982'deki ABD resesyonları, o yıllarda boşluğun azalmasına neden olmuş olsa da, eğilim yukarı yönlü olmuş ve boşluk 1976'dan sonra belirgin bir şekilde genişlemiştir. 1961 ve 1983 arasında ABD GSMH'si, Sovyet GSMH'sinden 300 milyar dolar veya 285 milyar ruble daha fazla büyümüştür.

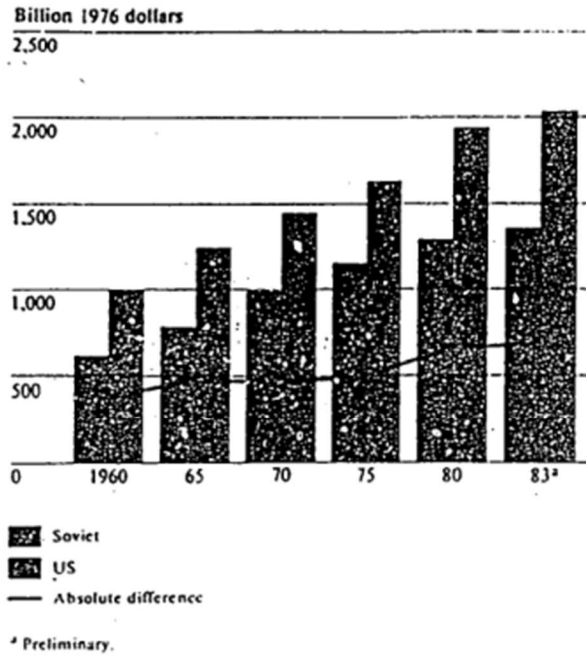
---

⁵ Geometrik ortalama tarafından kapsanan dolar ve ruble karşılaştırmaları arasındaki farkı okuyucuya hissettirmek için, 1983 yılında Sovyet GSMH, dolar cinsinden ABD GSMH'sinin %67'si ve ruble cinsinden %46'sıydı. İki karşılaştırma arasındaki fark, 1960 yılından bu yana oldukça istikrarlı bir şekilde azalmıştır. 1960 yılında Sovyet GSMH, dolar cinsinden ABD GSMH'sinin %62'si ve ruble cinsinden %38'i olduğunda. Verilen ruble fiyatları, sabit 1970 ruble olarak ifade edilecek ve dolar fiyatları, sabit 1976 dolar olarak ifade edilecektir.

Figure 3
Ruble Difference Between Soviet and US GNPs, 1960-83

Figure 4
Dollar Difference Between Soviet and US GNPs, 1960-83

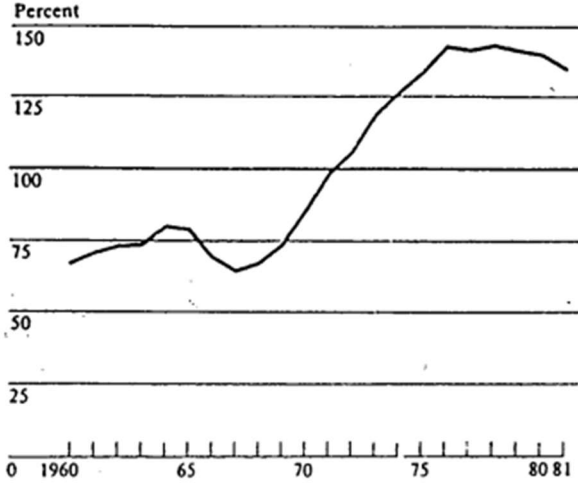

GSMH Bileşenlerindeki Trendler:

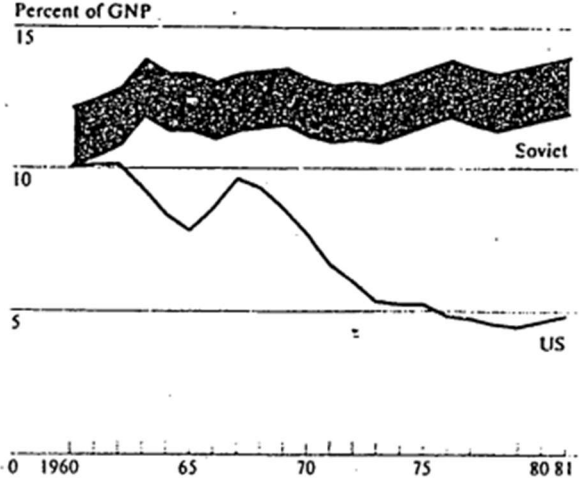
Savunma. 1960'tan bu yana iki ülke arasındaki trendlerdeki en çarpıcı fark "savunma" alanında yaşandı. Sovyet savunma çabası, erken 1970'lerde Amerika Birleşik Devletleri'ni geçti. Amerika Birleşik Devletleri'nin Vietnam'dan çekilmesiyle 1969 ile 1976 arasında gerçek azalmalar yaşandı, aynı dönemde sürekli büyüme Sovyetleri Amerika Birleşik Devletleri'nden yüzde 40 daha yükseğe taşıdı (şekil 5). 1976'da Vietnam sonrası düşük bir seviyeye ulaştıktan sonra gerçek ABD savunma maliyetleri artarken, Sovyet savunma büyüme oranı yavaşladı ve 1981'e kadar savunma farkını yaklaşık üçte bir oranında daralttı.

Savunma aynı zamanda iki ekonomi arasında GSMH kompozisyonunda en büyük farkın olduğu GSMH kullanım kategorisi olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri Vietnam'dan sonra GSMH'den

Figure 5
Soviet Defense as a Percentage of US Defense, 1960-81*

Figure 6
Soviet and US Defense Burdens, 1960-81*

savunmaya ayırdığı payı 1960'ların başında yüzde 10'dan yüzde 5'e düşürmüştür.

- CIA savunma karşılaştırmaları geleneksel olarak ruble dolar cinsinden yapılmıştır. Bu şekil, bu makaledeki diğer şekillerle tutarlılık sağlamak amacıyla iki karşılaştırmanın geometrik ortalamasını sunmaktadır.
- Savunma harcamaları ulusal para birimi cinsinden (yani Sovyetler Birliği için ruble ve ABD için dolar) ve ABD tanımına göre ölçülür. Sovyet harcamaları, tahmindeki belirsizlik nedeniyle %1'lik bir sapmayla tahminlenmiştir. Bu aralık istatistiksel olarak türetilmemiştir. Sovyet GSMH'nin diğer unsurları için benzer aralıklara gerek yok çünkü bu verilere biraz daha fazla güveniyoruz.

Sovyetler ise 1970'lerin başında, dönem boyunca GSMH'nin yüzde 10 ila 14'ü olarak tahmin edilen oldukça istikrarlı bir savunma harcamasına sahipti (figür 6).”

-Bu harcama tahminlerinde ABD'nin savunma tanımı kullanılmıştır. Ayrıca daha fazla faaliyeti (özellikle ABD'de NASA tarafından finanse edilen sivil savunma ve sivil uzay faaliyetleri) içereceğini düşündüğümüz bir Sovyet tanımı kullanılarak da hesaplanabilirler. İster ABD ister Sovyet savunma tanımı kullanılsın, ABD'nin savunma harcaması neredeyse aynı kalmaktadır çünkü ABD sivil savunma ve sivil uzay faaliyetlerinin maliyetleri savunma bütçesine göre küçük kalmaktadır. Eğer Sovyet tanımı kullanılırsa Sovyet savunma harcamaları yüzde 1 ila 2 puan artacaktır. Sovyet tanımı, Sovyetlerin öngörebileceği şekilde savunma kaynak maliyetleri analiz edildiğinde karşılaştırmalı olmayan bağlamda uygundur.⁶ Ancak her durumda tek uygun harcama hesaplaması, hem savunma, hem de GSMH'nin söz konusu ülkenin para birimi cinsinden ölçüldüğü hesaplamadır. Daha fazla ayrıntı için ek C'ye bakınız

⁶ DI Intelligence Assessment SOV.83-10135CX & . July 1983, Soviet Defense Spending: Recent Trends and Future Prospects.

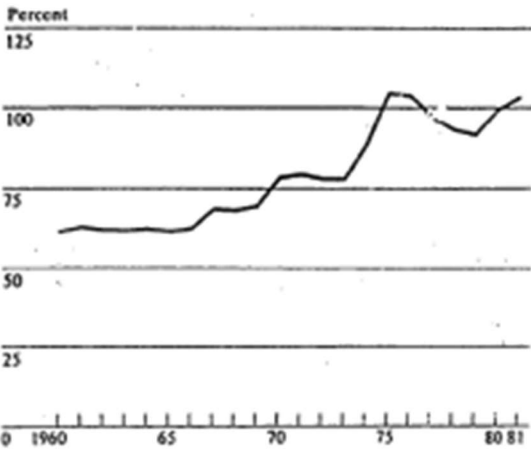

Yatırımın, toplam yatırım büyümesindeki eğilimler de çok farklıydı. Toplam Sovyet yatırımı 1960-81 döneminde ABD yatırımından neredeyse iki kat daha hızlı büyümüştür; yıllık ortalama yüzde 6 büyürken, ABD yatırım yılda ortalama yüzde 3 oranında artmıştır. Sovyet yatırımının mutlak düzeyi 1960'ların ortasına kadar ABD düzeyinin yüzde 60'ı civarında kaldı, 1970'lerin başlarında yüzde 80'e yükseldi ve 1975, 1976 ve 1981'deki ABD yatırımını küçük bir farkla aştı (figür 7).

Buna rağmen, Sovyet yatırımlarının büyüme oranı 1960'ların başlarından bu yana düşüyor ve 10. Beş Yıllık Plan sırasındaki büyüme oranlarının belirgin şekilde düşük olduğu yatırımlar, Amerika Birleşik Devletleri'nin 1981 yılına kadar GSMH açığını önemli ölçüde genişletme yeteneğinin ardındaki önemli bir faktördü. Öte yandan, 1960-81 döneminde piyasa ekonomisinin iş çevrimlerinde yaygın olan geniş dalgalanmaları yaşadı, ancak 1976-80 döneminde ortalama olarak Sovyet yatırımlarından daha hızlı büyüdü.

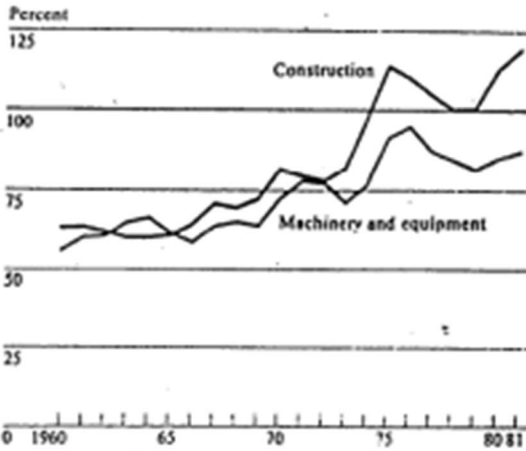
Sovyetlerin karşılaştırmalı yatırım seviyelerindeki kazanımları, SSCB'deki tesislerin nispeten daha fazla genişlemesi nedeniyle en çok inşaat alanında belirgindi. Sovyet inşaat yatırımları 1960'ta ABD seviyesinin yüzde 63'ünden 1981'de yüzde 119'a yükseldi (figür 8). Sovyet yatırımının makine ve ekipman bileşeninin değeri de tüm dönem boyunca ABD'ye göre arttı ancak ABD rakamının altında kaldı. Bu eğilimlerin altında, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki eski tesislerin geri alınmasına daha fazla yatırım kaynağı ayırma ve yeni tesislerde mekanik ve elektronik ekipmanın daha kapsamlı kullanımını tasarlama yönündeki genel eğilim yatmaktadır.

Figure 7
Soviet Investment as a Percentage of US Investment, 1960-81*

* Geometric mean of the dollar and ruble comparisons.

Figure 8
Soviet Investment as a Percentage of US Investment, by Component, 1960-81*

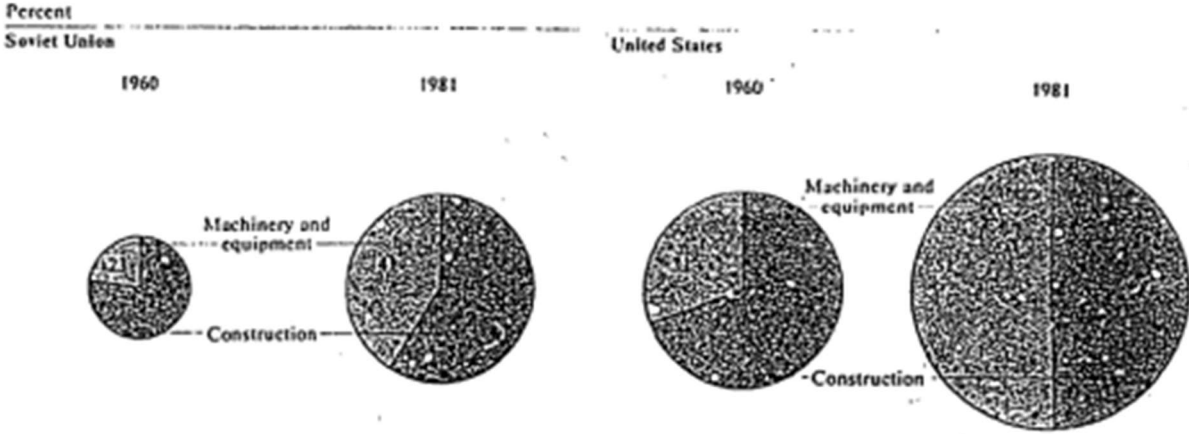
* Geometric mean of the dollar and ruble comparisons.

ABD milli gelir hesapları, hidroelektrik santral ve baraj inşaatı gibi bazı hükümet harcamalarını, mal ve hizmet alımları kategorilerinde yatırım olarak kabul edilebilecek harcamaları içerebilir. Bu olası muhasebe anormalliği için bir düzeltme yapılmamıştır çünkü ABD milli hesapları Ticaret Bakanlığı tarafından verilmiş olarak kabul edilmiştir. Eğer bir düzeltme yapılırsa, ABD'nin yatırım payı ABD GSMH'sinin daha yüksek olurdu.

Bu çalışma, sermaye onarımın standart tanımını kullanır, yani sabit varlıkların devamlı olmayan onarım harcamalarının toplamını içerir. Mevcut bakım harcamalarının aksine, sermaye onarımın harcamaları mevcut maliyet olarak yazılmaz, sermayeleştirilir. Varlığın defter değeri, bu tür onarımları yansıtmak amacıyla yükseltir ve varlığın hizmet ömrünü uzatması beklenir.

1960'tan beri SSCB, Amerika Birleşik Devletleri'nden daha fazla ekonomik kaynağını yatırıma ayırmıştır. Sovyet yatırımları, 1960 yılında Sovyet GSMH'sinin %21'inden 1981 yılında %30'a kadar istikrarlı bir şekilde artmıştır. Aynı dönemde Amerika Birleşik Devletleri'nin yatırımları, 1960-1981 yılları arasında GSMH'sinin %17 ile %20 arasında dalgalanmıştır (figür 9). Sovyet makine ve ekipmanları için yatırım, 1960 yılında GSMH'nin %5'inden 1981 yılında %13'e kadar istikrarlı bir şekilde artmıştır. Aynı dönemde Amerika Birleşik Devletleri'nde makine yatırımı, sadece %5'ten

Figure 9
Composition of Soviet and US Investment,
1960 and 1981*

* Measured in national currencies.

%9'a kadar artmıştır, inşaatın payı ise %13'ten %9'a kadar istikrarlı bir şekilde azalmıştır.

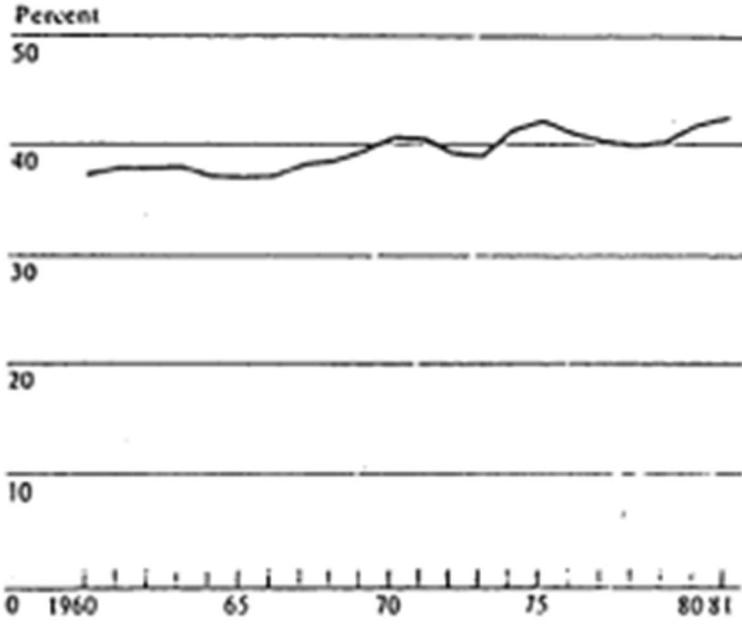
Sovyetler, 1960 yılından bu yana toplam tüketimde Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı hafif bir avantaj elde etmiştir. Bu dönemde Sovyet tüketimi, 1960'ların ortasındaki en düşük yüzde 37 ile 1981'deki ABD tüketiminin yüzde 42'si gibi yüksek bir oran arasında dalgalanmıştır (figür 10). Tüketim kategorisinde, Sovyet sağlık harcamaları, 1960 yılında Amerika Birleşik Devletleri sağlık harcamalarının %67'sinden 1981 yılında %38'ine kadar istikrarlı bir şekilde düşerek en dramatik değişikliği gösterdi (figür 11). Bu, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki sağlık maliyetlerinin Sovyetler Birliği'ndekilere göre çok daha hızlı yükselmesinin bir sonucuydu.

Sovyetler Birliği'ndeki eğitim maliyetleri dönemin başında Amerika Birleşik Devletleri seviyesindeydi veya onun üzerindediydi, ancak Amerika Birleşik Devletleri harcamaları 1960'ların sonlarından ve 1970'lerin başlarından itibaren hızlandığında %86'ya düştü, ancak 1981 yılına gelindiğinde benzer seviyelere geri döndü. Diğer tüketim kategorileri olan yiyecek, hafif mallar, dayanıklı mallar ve ev hizmetleri konularında Sovyetler, küçük ancak istikrarlı bir şekilde göreceli olarak kazanç sağladı.

Sovyetler Birliği, gelişmekte olan ülkeler arasında nadir görülen bir şekilde ekonomisi giderek daha fazla hizmet odaklı hale gelmemiştir. Sovyet hizmet sektörü, 1960 ile 1981 yılları arasında Sovyet GSMH'sinin %19 ile %21 arasında nispeten sabit kaldı, Amerika Birleşik Devletleri'nde ise hizmet sektörü 1975 yılına kadar Amerika Birleşik Devletleri GSMH'sinin %33'ten %39'a yükseldikten sonra 1981 yılına gelindiğinde hafifçe %37'ye düştü (figür 12). Her iki ülkede de, dayanıklı mallara ayrılan GSMH payı arttı, hafif mallar tüketimi yaklaşık aynı kaldı ve gıdaya ayrılan pay azaldı. Gıda

tüketimi, GSMH payı olarak Sovyetler Birliği'nde 7 puan kadar düşerken, Amerika Birleşik Devletleri'nde aynı dönemde 4 puan kadar azaldı.

Figure 10
Soviet Consumption as a Percentage of
US Consumption, 1960-81*

* Geometric mean of the dollar and ruble comparisons.

Çünkü tüketim, her iki ülkede GSMH'nin en büyük bileşenidir, bu nedenle göreceli tüketimdeki değişiklikler genel GSMH karşılaştırmaları üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. 1960-81 dönemi için, bunlar Sovyet GSMH'sini bu dönemde Amerika Birleşik Devletleri'ne göre hafifçe yükseltmeye eğilimliydi, ancak bu değişiklikler önceki savunma ve yatırım değişiklikleri tarafından kısmen dengelemiştir. 10. Beş Yıllık Plan döneminde Sovyet tüketiminin ortalama yıllık büyüme oranları (ruble bazında %3.2 ve dolar bazında %2.9), Sovyet ekonomisinin genelini oluşturan ortalama yıllık büyüme oranlarından daha yüksekti. Aynı zamanda, 1975 sonrası Amerika Birleşik Devletleri tüketimi için ortalama yıllık büyüme oranları, bu dönem için Amerika Birleşik Devletleri ekonomisinin genel ortalama büyüme oranlarından daha düşüktü. Bu nedenle bahsedilen değişiklikler, Sovyet GSMH içindeki tüketim payını artırdı, Amerika Birleşik Devletleri GSMH içindeki tüketim payını azalttı ve 1975-81 dönemi boyunca Sovyet tüketiminin Amerika Birleşik Devletleri'ne göre hafifçe iyileşmesine neden oldu (figür 13).

Genellikle yaşam standartlarının göreceli olarak ölçülmesi kişi başına düşen tüketim ile yapılır. Sovyet tüketici, kişi başına düşen tüketim ölçüldüğünde, toplam tüketim karşılaştırmasında belirtilenin aksine, Amerikalı meslektaşıyla karşılaştırıldığında daha az zengin görünmektedir. Bu, 1960-81 dö-

Figure 11
Soviet Consumption as a Percentage of
US Consumption, by Component, 1960-81*

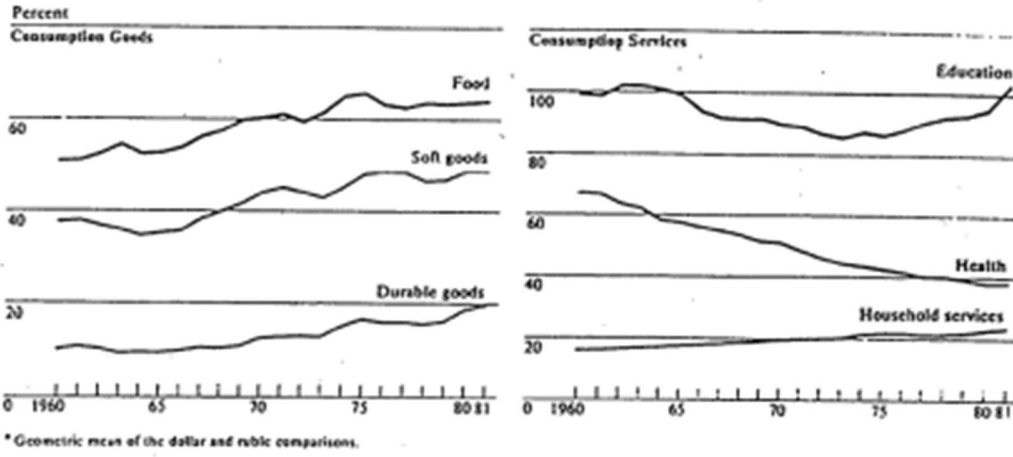
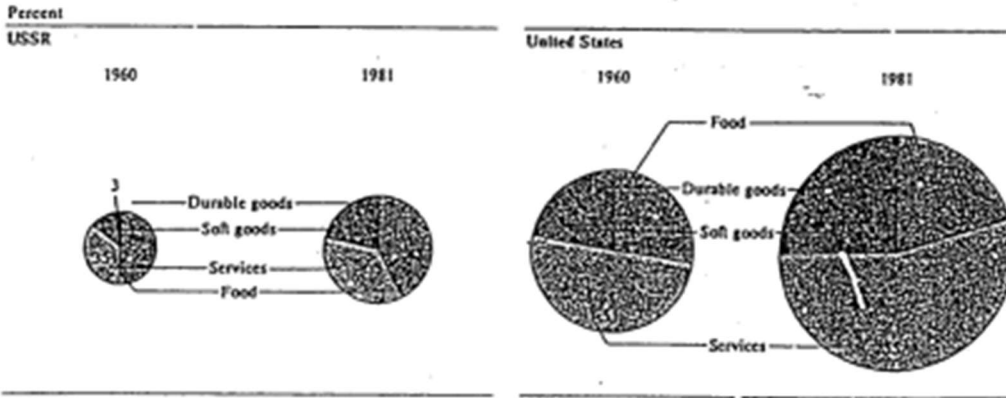

Figure 12
Composition of Soviet and US Consumption,
1960 and 1981*

neminde Sovyet nüfusunun Amerikan nüfusundan %15 ila %20 daha büyük olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak zaman içinde kişi başına ve toplam tüketim karşılaştırmalarının eğilimleri temelde aynıdır çünkü her iki ülkenin nüfusu da yıllık ortalama olarak yaklaşık %1 oranında büyümüştür. Sovyet kişi başına düşen tüketim, 1960-81 döneminde hafifçe yükselmiş, 1960 yılında Amerika Birleşik Devletleri kişi başına düşen tüketimin %31'i iken 1981 yılında %36'sına yükselmiştir. Toplam tüketim karşılaştırmasında olduğu gibi, Sovyet sağlık harcamaları en fazla değişikliği göstermiş, 1960 yılında Amerika Birleşik Devletleri kişi başına düşen sağlık harcamalarının %57'sinden 1981 yılında %33'üne düşmüştür. Eğitim, gıda, hafif mallar, dayanıklı mallar ve ev hizmetleri gibi diğer kategoriler, Sovyetler için hafif genel göreceli kazançlar göstermiştir.

Karşılaştırmaların Sonuçları

Açıkça görülüyor ki Sovyetler Birliği, 1981 yılına kadar Amerikan ekonomisini geride bırakma hedefini gerçekleştiremedi. Ancak, 1970'lerin ortasına kadar yavaşça arayı kapatıyordu. Bu dönemde neden arayı kapatmaya devam edemedi ve bu başarısızlığın gelecekteki ekonomik rekabet için ne gibi sonuçları var?

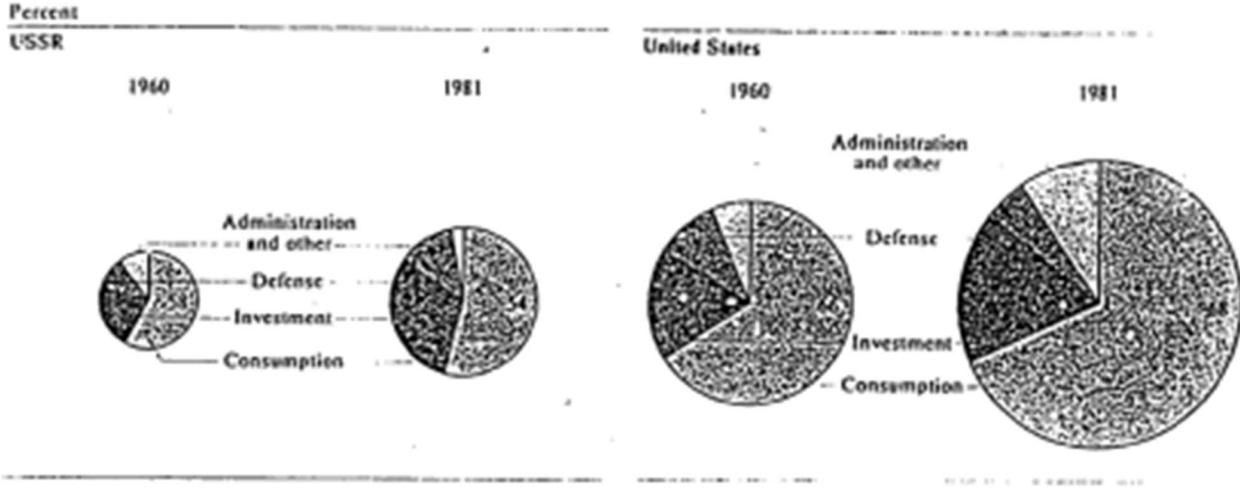
Sovyet GSMH'si, 1960'ların sonlarından itibaren düşüş eğilimindeydi, ancak bu eğilim 1970'lerin sonlarında bir dizi nedenle kötüleşti. Bazı nedenler Sovyetlerin kontrolü dışındaydı, kötü hava koşulları, olumsuz uluslararası ekonomik koşullar ve çalışan nüfusun büyüme hızının düşmesi gibi. Diğer nedenler ise sermaye stoğunun yaşlanması - ki bu, verimliliğini sürdürürebilmek için giderek daha fazla yatırım gerektirir - ve temel hammadde ve enerji kaynaklarında giderek artan kıtlıklardır. Diğerleri ise özellikle 1976'da uygulamaya konan, üretimi büyük sermaye ve işgücü artışlarıyla genişleterek gerçekleştiren "yoğun" kaynakların daha verimli kullanımıyla büyüme politikasına geçiş kararı gibi planlama kararlarının sonucudur. Kötü yatırım kararları, taşımacılığa yeterli kaynak ayrılmamasına yol açarak vagon ve büyük tıkanıklıkların eksikliğine neden oldu. Son olarak, büyüme hızlarındaki düşüşün nedenlerinin bazıları merkezi planlama sistemine özgü olabilir. Üretim kotalarını karşılamamanın vurgulanması, yenilik ve yaratıcılığı bastırması gibi görünüyor, ki bunlar verimliliği artırmak için hayati önem taşır. Ücret teşviklerinin eksikliği ve tüketici mallarının sınırlı bulunabilirliği de verimlilik büyümesini engelleyen faktörler olmuştur.

Eğer ABD ekonomisi son bir yıl boyunca olduğu gibi devam ederse, ABD ve Sovyet ekonomileri arasındaki fark, önümüzdeki on yılda büyük ölçüde açılma eğiliminde olacaktır. ABD'nin bu büyümeyi sürdürülebilirliği konusunda görüş birliği kesin değildir, ancak önde gelen özel tahmin grupları tarafından geliştirilen tahminlerin ortak görüşü, orta ila son 1980'ler boyunca yıllık ortalama büyüme oranlarının %3 veya daha fazla olacağını göstermektedir. Öte yandan CIA'nın projeksiyonlarına göre Sovyet büyümesi, on yılın geri kalanında bu oranın altında olacaktır. Eğer bu projeksiyonlar doğru çıkarsa, 1990 yılında Sovyet GSMH, Amerika Birleşik Devletleri'nin yaklaşık yarısının altına düşecektir. Geri kalan on yıl boyunca Sovyet büyümesinin ortalama olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin büyümesini aşmasını beklemek için pek fazla neden yok. En iyi ihtimalle, 1990'da Sovyet GSMH'sinin 1983 için tahmin edilen Amerika Birleşik Devletleri GSMH'sinin %55'inin üzerinde olması olası değildir ve muhtemelen daha düşük olacaktır.

-Yatırım politikalarındaki değişikliklerin etkileri, 9 Haziran 1983 tarihinde yayımlanan "Sovyet Sanayisindeki Yavaşlama, 1976-82" başlıklı DI Araştırma Raporu SOV 8310093'te daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Bu araştırma raporu, yatırım politikalarındaki değişikliklerin Sovyet endüstri sektörünü bu dönemde nasıl etkilediğine dair kapsamlı bir analiz sunabilir. Bu konuyu daha derinlemesine anlamak istiyorsanız, daha fazla ayrıntılı bilgi ve içgörü elde etmek için bu belirli araştırma raporuna başvurmanız faydalı olabilir.

-1983-1990 projeksiyonlarına göre, Wharton Econometric Forecasting şirketi ortalama yıllık büyüme oranını %3.1 olarak tahmin ederken, Data Resources şirketi %3.3 olarak tahmin etmektedir. These Econometrics şirketi 1983 ile 1995 arasında %3.7'lik bir ortalama yıllık büyüme öngörüyor, Evans Economics şirketi ise aynı dönem için %3.1'lik bir tahminde bulunuyor. Bu projeksiyonlar ve tahminler hakkında daha fazla bilgi için belirtilen DI Research belgesine başvurulabilir. Bu tahminlere ilişkin daha fazla ayrıntı için belirtilen DI Research belgesine başvurulabilir.

Figure 13
Composition of Soviet and US GNP,
1960 and 1981*

* Measured in national currencies.

Ek A

Sovyet-ABD Ekonomik Karşılaştırmalarının Genel Metodolojisi

Bu ek, bu makalede sunulan Sovyet-ABD ekonomik karşılaştırmaların yapılmasında kullanılan metodolojinin genel bir açıklamasını sunar. İlk bölüm, uluslararası karşılaştırmaların önemli temel kavramlarından bazılarını tartışır. İzleyen bölümler, Sovyet-ABD karşılaştırmalarının temelini oluşturan önemli varsayımları anlatır ve her GSMH kategorisinin bileşimini inceler. Son olarak, karşılaştırmaların geçerlilik, faydalılık ve güvenilirlik açısından değerlendirilmesi yapılır.

Temel Kavramlar

Her iki ekonominin karşılaştırılması, her iki ülkenin mal ve hizmet çeşitliliğini ortak bir ölçü biriminde değerlendirmelidir. Günümüzde, bir ülkenin fiyatlarıyla ölçülen verileri başka bir ülkenin fiyat tabanına dönüştürmek için en yaygın olarak kullanılan iki teknikten biri, uluslararası para döviz kurları kullanmaktır; diğeri satın alma gücü paritesi oranlarını kullanır. Bu bölüm, neden satın alma gücü paritesi oranlarının tercih edildiğini, neyi ölçtüklerini ve nasıl oluşturulduklarını tartışmaktadır. Aynı zamanda iki ülke GSMH karşılaştırmasının, her iki ülkenin fiyatlarını bir temel olarak kullanarak yapılabilen bazen sorunlu bir gerçeği nasıl ele alabileceğini de inceler.

Satın Alma Gücü Pariteleri ve Ağırlıklandırma Şemaları

Döviz kurları, genellikle uluslararası olarak ticaret yapılan mal ve hizmetlerin arz ve talebi ve uluslararası sermaye işlemleri tarafından belirlenir. Bu nedenle, GSMH karşılaştırmaları için uygun değildir çünkü üretilen ve tüketilen mal ve hizmetlerin tüm yelpazesi üzerinde farklı para birimlerinin göreceli satın alma gücünü yansıtmazlar. Bununla birlikte, çoğu ülke için kolayca erişilebilir oldukları için sıkça karşılaştırmalarda kullanılırlar.

Bizim tercihimiz bunun yerine Satın Alma Gücü Paritesi (SAGP) oranlarıdır. Bu oranlar, her iki ülkede aynı zaman diliminde her iki ülkede bulunan karşılaştırılabilir bir mal ve hizmet setinin, her iki ülkenin fiyatlarıyla ölçüldüğünde göreceli değerini ölçer. Bu makaledeki GSMH karşılaştırmaları ge-

nellikle SAGP oranlarına dayanmaktadır ve bu oranlar, aynı miktarda ABD doları ile satın alınabilecek mal ve hizmet miktarını gösteren ruble sayısını veya tam tersini belirtir. Tek istisna, biraz farklı bir kavramı içeren savunma karşılaştırmalarıdır.

Döviz kurları, özellikle karşılaştırmalar farklı fiyat yapılarına sahip ekonomileri içerdiğinde, SAGP oranlarından büyük ölçüde farklılık gösterebilir. Aslında, çalışmalar, düşük gelirli ülkelerin para biriminin, yüksek gelirli ülkelerin para birimine göre satın alma gücünün, döviz kuru göstereceğinden iki ila üç kat daha büyük olabileceğini göstermiştir. SSCB'nin durumunda, rublenin diğer para birimlerine göre değeri, Sovyet Hükümeti tarafından yapay olarak korunur ve doğrudan satın alma gücü ile herhangi bir doğrudan bağlantısı yoktur. Bu nedenle ruble/dolar döviz kuru, satın alma gücü ile ilgili bile yaklaşık bir ölçü olarak kullanılamaz.

Ürünlerin ve hizmetlerin karşılaştırılabilirliği, kullanışlı SAGP oranlarının anahtarıdır. Karşılaştırılabilirlik birçok farklı şekilde tanımlanabilir, ancak CIA'nın ABD ve SSCB için SAGP oranı çalışmaları, işlev ve performans açısından tanımlar. Örneğin, 40 kilovat kapasiteli, 1500 devir/dakika hızda çalışan üç fazlı bir Sovyet AC elektrik motoru, geniş bir endüstriyel uygulamada kullanılan Sovyet genel amaçlı elektrik motoru tipini temsil ettiği kabul edildi.

-Bir ruble ve bir doların satın alma gücü, bireysel mallar arasında büyük ölçüde farklılık gösterir. Örneğin, 1976'da ABD'de 43 sent, Sovyetler Birliği'nde 1 ruble karşılığında satın alınabilen konserve portakal suyu miktarına eşitti, ancak Sovyetler Birliği'nde 1 ruble karşılığında satılan aynı miktarda donmuş morin balığı satın almak için ABD'de 5 dolardan fazla gerekiyordu.

-Daha fazla bilgi için sivil ve askeri ruble-dolar oranlarındaki farkların tartışıldığı Ek B'ye başvurun.

Figure 14
Construction and Use of Machinery and
Equipment PPP Ratio

Item PPPs	x Weights	Product PPPs	x Weights	Group PPPs	x Weights	Subcategory PPPs
Type of motor	Value shares of electric motor output	Type of product	Value shares of electro-technical output	Type of machinery group	Value shares of machinery output	Investment subcategory
0.8 kw		Electric motors		Electro-technical		Construction
1.1 kw		Generators		Energy and power		Machinery and equipment
4.5 kw		Transformers		Cable products		
10 kw		High-voltage apparatus		Machine tools		
40 kw				Forge-press		
75 kw				Casting		
100 kw				Tools and dies		
200 kw				Precision instruments		
250 kw				Mining and metallurgical		
1,000 kw				Pumps and compressors		
4,000 kw				Logging and paper		
				Light industry		
				Food industry		
				Printing		
				Hoist-transport		
				Construction		
				Transportation		
				Automobiles		
				Tractors		
				Other		

Note: Highlights refer to example described in text of PPP weighting scheme for 40 kw motor.

3), Johns Hopkins Üniversitesi Yayınları, Baltimore, 1982, sayfa 3.

Buna ek olarak, benzer özelliklere ve işlevlere sahip bir Amerikan motoru belirlendi ve Sovyet motorunun ruble fiyatı, Amerikan motorunun dolar fiyatı ile karşılaştırılarak bu belirli ürün için bir SAGP oranı oluşturuldu.

Belirli bir kalem için SAGP oranının faydası, onun daha büyük bir gruba olan ilişkisinde yatmaktadır. Tüm bir ürün grubuna uygulanabilir bir SAGP oranı oluşturmak için kullanılır; bu ürün SAGP oranı 'daha büyük bir gruba uygulanabilir bir oran oluşturmak için kullanılır ve bu böyle devam eder. Bireysel SAGP oranları, ağırlıklı ortalamalar (bir ögenin toplam üretim değeri içindeki önemini yansıtan ağırlıklar) hesaplanarak daha kapsamlı SAGP oranları halinde birleştirilir. İki ağırlıklandırılmış oran birimi oluşturulmalıdır. Sovyet GSMH'sını rubleden dolara taşımak için gereken oranlara Sovyet ağırlıklı denir çünkü ağırlık olarak resmi Sovyet istatistiklerinden elde edilen Sovyet harcamalarını kullanırlar. ABD ağırlıklı oranlar, ABD GSMH'sının dolar cinsinden rubleye dönüştürülebilmesi için Ticaret Bakanlığı tarafından derlenen ABD harcamalarını ağırlık olarak kullanıyor.

Makine ve ekipman SAGP oranları için ağırlıklandırma sürecinin basitleştirilmiş bir şeması Şekil 14'te gösterilmiştir. Elektrik motorları için ürün SAGP oranı, çıkartılmış elektrik motorlarının paylarına göre ağırlıklandırılmış bireysel motor SAGP'lerinden hesaplanır. Bu ve diğer ürün SAGP oranları, elektroteknik grup çıktısının paylarına göre ağırlıklandırılır ve bir grup SAGP oranı türetilir. Makine grubu SAGP oranları daha sonra makine çıktısının paylarıyla ağırlıklandırılır ve makine ve ekipman alt kategorisi için bir SAGP oranı hesaplanır.

Endeks Numarası Sorunu

Sovyet-ABD karşılaştırmaları yaparken, tüm uluslararası ekonomik karşılaştırmalarda yaygın olan bir olgu olan "endeks numarası sorunu" ile karşılaşıyoruz. Bu sorun, ruble cinsinden yapılan karşılaştırmanın dolar cinsinden yapılan karşılaştırmadan farklı bir sonuç vermesi nedeniyle ortaya çıkar, ancak her ikisi de eşit derecede geçerlidir.

Tek bir nicel karşılaştırmanın eksikliği sunum açısından sakıncalı olabilir, bu nedenle ekonomistler genellikle tek bir karşılaştırma temeli olarak "geometrik ortalama"ya başvurur. İki ülke durumunda, geometrik ortalama, iki karşılaştırmanın çarpımının kareköküdür. Bununla birlikte, ekonomik karşılaştırmalarda geometrik ortalamanın geçerli bir ortalama göstergesi olarak teorik olarak nasıl açıklandığı konusunda anlaşmazlık vardır. Abraham Becker, ABD ve Sovyet karşılaştırmalarında kullanılmasına karşı çıkar, çünkü "ortalama, ne dolar ne de ruble fiyatlarını yansıtır ve ilkesel olarak, bu nedenle sadece yanlıştır." Paul Samuelson ise geometrik ortalamanın kullanılmasının "daha adil görüldüğünü" düşünmektedir. Bu makale geometrik ortalama konvansiyonunu benimser, ancak okuyucunun geometrik ortalamanın ne ruble ne de dolar karşılaştırmasını temsil ettiğini ve bu nedenle bunların tanımladığı daha genel bir tahminin altında olabileceğini hatırlaması gerekmektedir.

Ana Varsayımlar

Bu makaledeki karşılaştırmaların kullanışlı olabilmesi için bir dizi analitik koşulun karşılanması veya en azından makul bir yaklaşım gerekmektedir. İlk olarak, SAGP oranları için temel yılın ekonomik açıdan makul bir yıl olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Bu çalışmadaki karşılaştırmalar, 1976 fiyatlarındaki SAGP oranlarının bir örneğine dayanmaktadır. Bu nedenle, karşılaştırmalar, 1976'daki ekonomik koşulların ve özellikle verilen bir ülkedeki ve ülkeler arasındaki göreceli fiyatların diğer yıllar için tipik kabul edilebileceği ölçüde yalnızca diğer yılları temsil etmektedir. Her iki ülkede de 1976 yılında olağandışı arz veya talep koşulları, göreceli fiyatları bozar ve karşılaştırmaların yanıltıcı olmasına neden olur. 1976 yılını temel yıl olarak seçmenin bazı nedenleri vardır. Sovyet tarafında, 1976 yılında yatırım büyüme hızını azaltma kararının ekonomiye yayılması zaman aldı. En dramatik etkileri sanayi üretimi, tüketici fiyatları ve GSMH üzerinde 1979-81'e kadar gecikmiş gibi görünüyor, tablo 1'de gösterildiği gibi. Bu nedenle, 1979-81 yılı tipik olmayabilir, ancak Sovyet standartlarına göre 1976 daha fazla veya daha az bir "ortalama" yıldır. ABD için 1976, 1975'teki ciddi durgunluğun ardından güçlü bir ekonomik büyüme yılıydı. Bu açıdan, 1962-66, 1972-73 ve 1977-78 dönemlerindeki büyüme oranlarına tipik bir örnektir. Ayrıca, endüstriyel üretimde olağandışı bir dalgalanma göstermemiş ve enflasyon henüz 1970'lerin sonlarındaki yüksek oranlara ulaşmamıştı.

Temel yıldan uzak yıllar için karşılaştırmalar, temel yıl ilişkilerinden uzaklaştıkça daha fazla belirsizlik içermektedir. Temel yıldan ilişkilerdeki göreceli fiyat değişiklikleri daha olasıdır. Ayrıca, mevcut fiyatlarla ABD GSMH'si, hata olasılığına tabi olan fiyat deflatörleri kullanılarak 1976 dolarlarına çevrilmelidir. Sovyet GSMH'si, 1976 yılı dışındaki yıllar için üretim miktarı endeksleriyle 1976 ağırlıklarını taşıyarak tahmin edilmelidir ve bu süreç kaçınılmaz olarak bazı bozulmaları içerir. Örneğin, 1960 ve 1981'deki ABD ve Sovyet GSMH'lerinin karşılaştırılması, bu nedenle 1976 yılı için olanlardan daha az güvenilirdir.

Bu makalede, SAGP oranı çalışmalarının dayandığı yıl dışındaki bir yıla ait ruble fiyatları kullanılarak savunma çabalarına ilişkin geçerli karşılaştırmaların yapılabileceğini varsayıyoruz. Bu varsayım, Sovyet savunma harcamalarını sabit 1970 ruble olarak tahmin ettiğimiz ve bu verileri eşdeğer 1976 bazına taşımak için güvenilir bir temelimizin olmaması nedeniyle gereklidir. Bu nedenle, bu makaledeki GSMH için ruble tahminleri, savunma tahminlerimizin entegrasyonunu daha iyi kolaylaştırmak amacıyla sabit 1970 ruble cinsinden yapılmıştır, sabit 1976 ruble cinsinden değil. Bu, SAGP oranlarındaki ruble fiyatlarını 1970 fiyatlarına endekslemeyi gerektirdi. Yeniden endeksleme, mümkün olan en düşük düzeyde yürütüldü, genellikle alt kategori düzeyinde, ancak bazı durumlarda grup

düzeyine kadar indi. Bu sürecin, 1970 ruble fiyat ilişkilerinin 1976 ile farklı olduğu⁷ ölçüde karşılaştırmalarda bazı bozulmalara neden olabileceğini kabul ediyoruz. Bununla birlikte, savunma için keyfi bir enflasyon oranı seçmekten daha az bozulma yaratacağını karar verdik.

Son olarak, farklı ekonomiler için makul karşılaştırmaların yapılabileceğini varsayıyoruz. Karşılaştırmaların genellikle benzer gelişmişlik ve sosyal sistemlere sahip ülkeler için daha güvenilir olduğu düşünülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği gibi farklı gelişme aşamalarındaki ülkeler için, alternatif fiyatlardaki karşılaştırmalar, daha az gelişmiş ülkenin göreceli konumunu abartma eğilimindedir. Daha gelişmiş ülke, daha az karmaşık bir ürün karışımına daha kolay geçebilir. Daha az gelişmiş bir ülke, gelişmiş bir ülkenin daha karmaşık mal ve hizmet çeşitlerini üretebilir. Amerika Birleşik Devletleri, Sovyetler Birliği'nin yüksek kaliteli ve teknolojik açıdan karmaşık malların üretiminde yaygın olarak dile getirilen zorluk nedeniyle Sovyetler Birliği'nin hiçbir şekilde üretemeyeceği mal ve hizmetler üretiyor. Bu nedenle, Sovyet ve ABD GSMH'lerinin ruble karşılaştırması, muhtemelen SSCB'nin ABD çıktı karışımını üretme konusundaki göreceli yeteneğini olduğundan fazla gösteriyor çünkü ABD'nin en son teknolojisinin ruble maliyetlerini olduğundan düşük gösteriyor. Dolar karşılaştırması, ABD'nin Sovyet çıktı karışımını üretme kabiliyetini olduğundan az gösteriyor çünkü ileri Sovyet mallarının dolar cinsinden maliyetini abartıyor.

Table 1
US and Soviet Economic Indicators

	1960	1965	1970	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
Industrial production * (1970=100)										
USSR	54	74	100	133	138	144	149	153	158	161
United States	61	83	100	109	121	128	136	141	136	140
Consumer price index * (1970=100)										
USSR	90	97	100	110	111	112	114	116	120	122
United States	76	81	100	139	147	156	168	187	212	234
GNP Growth (percent change from preceding year)										
USSR	4.0	6.3	7.7	1.7	4.8	3.2	3.4	0.8	1.4	2.2
United States	2.2	6.0	-0.2	-1.1	5.4	5.5	5.0	2.8	-0.4	3.7

* Source: DI Reference Aid CPAS 83-10006, September 1983, *Handbook of Economic Statistics, 1983*.

Ürün Örneklerinin Kapsamı ve Karşılaştırma Kategorileri

Bu makalede GSMH, beş kullanım kategorisine ayrılmıştır:⁸ tüketim, yatırım, savunma, Yönetim (idare) ve diğerleri. Bu büyük kategorilerin bileşimi ve oranları bu bölümde kısaca incelenecektir.

⁷ -Comparisons of United States and USSR National Output: Some Rules of the Game," *World Politics*, cilt XVIII, No. 1, Ekim 1960. "Uluslararası Gerçek Gelir Ölçülerine İlişkin Analitik Notlar," *Ekonomik Dergi*, Eylül 1974, s. 608.

⁸ Daha fazla detaylı açıklamalar için, bu makalenin temelini oluşturan çalışmalara ait ayrıntılı bilgilere ulaşmak için şu kaynaklara başvurabilirsiniz: NFAC Research Paper ER 80-10410 T, Eylül 1980, *USSR and the United States: Price Ratios for Machinery, 1967 Rubles-1972 Dollars*, cilt 1 ve

Tüketim

Tüketim, mal ve hizmetlere yönelik tüm hanehalkı harcamalarını ve sağlık ile eğitim için hükümet harcamalarını içerir. SSCB'de devlet neredeyse tüm eğitim harcamalarından sorumlu iken, ABD'de hanehalkları önemli bir pay sağlar. Tüketim altı alt kategoriye ayrılmıştır: gıda, yumuşak mallar (tekstil, dokuma), dayanıklı tüketim malları, hanehalkı hizmetleri, sağlık ve eğitim.

Gıda tahmini, süt, kıyım, beyaz un, yumurta, kahve ve havuç gibi 108 ürün için fiyat örneklerine dayanmaktadır. Ruble fiyatları, başta Sovyet devlet perakende mağazalarında ve kolektif çiftlik pazarlarında satılan gıda için ağırlıklı ortalamaları temsil etmektedir. Çiftliklerde üretilen ve tüketilen gıda da dahil edilmiştir ve çiftçilere şehir pazarlama için aldıkları ortalama fiyatlarla değerlendirilmiştir. Dolar fiyatları, ABD'de aynı gıda ürünleri için satış vergisi de dahil olarak karşılaştırılabilir ağırlıklı ortalama fiyatları içerir.

Yumuşak mallar (giyim gibi) ve dayanıklı tüketim malları (renkli televizyonlar gibi) için fiyat örnekleri 163 ürünü içeriyordu. Perakende fiyatları kullanıldı ve Sovyetler Birliği'nde yaygın olan karasal satışlar göz önüne alınmadı. Sovyet ve ABD malları arasındaki kalite farklarını hesaba katma konusunda önemli bir çaba sarf edildi ve sık sık ABD malının fiyatının düşürülmesi gerektiğine karar verildi.

Ev hizmetlerinin karşılaştırmaları, konut, kamu hizmetleri, toplu taşıma, kişisel iletişim, kişisel bakım, tamir, otomobil hizmetleri (benzin, yağ ve bakım), rekreasyon ve çeşitli hizmetler gibi 64 ürün için yapıldı. Ev hizmetleri için SAGP'ler, aylık telefon hizmeti ve otel odaları gibi bireysel hizmetler için ulusal ortalama fiyatlar temel alınarak hesaplandı. SSCB'de çoğu bu hizmetler kamu kuruluşları aracılığıyla sağlansa da, özel olarak sunulan hizmetlerin fiyatları uygunsa, SAGP oranlarına dahil edilmiştir.

-ABD için, çeşitli hizmetler genellikle SSCB'de karşılığı olmayan finansal hizmetleri içerir. Çeşitli kategori, kişisel bakım ve tamir hizmetleri için olan SAGP oranına dayalı olarak dönüştürüldü.

Ev hizmetleri karşılaştırmasındaki zayıf halka konut konusudur. SSCB'de Amerika Birleşik Devletleri'ndeki konutların büyük bölümünü oluşturan tek aile konutlarına benzer bir karşılık yoktur. Bu makalede kullanılan konut için SAGP oranı, metrekare başına kiralama maliyeti ve bakım için oranların ağırlıklı toplamıdır. Konut için SAGP oranı, SSCB'deki ortalama büyüklükteki şehir dairelerinin metrekare başına fiyatına dayalı olarak hesaplanmış olup, SSCB'deki konutlara uygulanan büyük sübvansiyonları dikkate almadan ayarlanmıştır. Karşılaştırılabilir ABD ortalama kira bedeli, Birleşmiş Milletler tarafından desteklenen uluslararası karşılaştırmalarda sunulan ABD kira ve çeşitli konut özellikleri arasındaki ilişkiye dayanmaktadır. Bakım için oranlar, kontrplak, Portland çimentosu ve boya gibi inşaat malzemelerinin fiyatlarına dayalı olarak hesaplanmıştır, ayrıca işçilik ücretlerinin bir tahmini de dahildir.

Sağlık ve eğitim için SAGP oranları, girdilere - ücretler ve mevcut malzeme alımlarına dayalıdır. Karşılaştırmada fiyatlandırılabilir bu hizmetlerin her ikisi için de somut bir çıktı ölçüsü bulunmadığını göstermektedir. Girdi yönteminin dezavantajı, sermaye girdilerini ihmal etmesi ve ABD ve SSCB sağlık ve eğitiminde eşit üretkenlik olduğunu veya eşitsiz üretkenlik için düzeltme yapılabilir

---

2; NFAC Research Aid ER 76-10065 Şubat 1976, Ruble-Dollar Ratios for Construction: Consumption in the US and USSR (JEC 1981); ve USSR: Measures of Economic Growth and Development 1970-80 (JEC 1982)

olduğunu ima etmesidir. Girdi yöntemi ayrıca eşit hizmet kalitesini varsayar. Çoğu gözlemci, SSCB sağlık ve eğitiminin üretkenlik ve kalite açısından ABD muadillerine göre daha düşük olduğu konusunda hemfikirdir, ancak bu farklılıklar için düzeltme yapmanın nesnel bir yolu yoktur. Bu nedenlerle sağlık ve eğitim karşılaştırmalarının muhtemelen SSCB lehine yanıltıcı olduğu düşünülmektedir.

-Konut sübvansiyonları, üretken olmayan işlemler olduğu için dışlanmıştır. GSMH, yalnızca mevcut çıktıya katkıda bulunan işlemleri yakalamayı amaçlar. Sübvansiyonları dahil etmek yıllık çıktıyı bu nedenle abartır.

-Sabit sermaye hizmetlerinin ücretleri bu kategoride her iki taraftan da hariç tutulmuştur. ABD'de, teşhis ve tedavi için kullanılan giderek sofistike hale gelen hastane ekipmanlarının maliyetlerindeki artış, sağlık harcamalarındaki artışın ana nedenlerinden biri olmuştur. Mevcut karşılaştırmalar, tıbbi ekipman için SAGP oranlarının muhtemelen ücretler veya hastane malzemeleri için olanlardan daha yüksek olacağını dikkate almadığı için sağlık hizmetlerindeki ABD avantajını eksik göstermektedir.

Yatırım

Karşılaştırmalar, makine ve teçhizata (sermaye onarımı dahil) ve inşaaata yapılan brüt sabit yatırım için yapılır. Karşılaştırmalar envanter değişikliklerini ve hayvan sürülerine net katkıları, "diğer" harcamalar içinde yer aldığı için dışlar.

Makine ve ekipman için satın alma gücü paritesi (SAGP) oranları, 245 ögenin örnekleminde ABD ve Sovyet makine fiyatlarını karşılaştıran bir çalışmadan alınmıştır. Birçok yıl boyunca Sovyet makineleri için fiyatlar ve spesifikasyonlarla ilgili kapsamlı veriler Sovyet kaynaklarından temin edilememiştir. Ancak Sovyetler Birliği'nin 1970-71 yıllarında birçok fiyat elkitabı (tsenniki) yayınlaması, geniş bir makine ve ekipman yelpazesinin fiyatlarını içeriyordu ve bu durum ABD ve Sovyet makinelerini sistematik olarak karşılaştırmayı mümkün kılmıştır.

Sovyet sivil makine üretimini tanımlayan 21 sektörden seçilen ürünler, Amerikalı bir üretici ile karşılaştırılabilir ABD ürünleriyle bir sözleşme çerçevesinde eşleştirilmiştir. Tsenniki ruble fiyatı ile dolar fiyatı, öge SAGP oranını oluşturmuştur.

İnşaat için kullanılan SAGP oranları, inşaatın geniş bir yelpazesini temsil eden 277 farklı projenin örneklemindeki verilere dayanmaktadır. Bireysel oranlar, her iki ülkenin inşaat harcamalarına ilişkin yayınlanmış verilerde kullanılan kategorilerle uyumlu olacak şekilde sekiz inşaat kategorisine ayrıldı. İnşaat oranları, Sovyetler Birliği'nin 1972-73 sermaye sayımı elkitaplarına dayanmaktadır. Bu elkitaplar, farklı boyut ve spesifikasyonlardaki inşaatın metrekare maliyeti için basitleştirilmiş formüller sunmuştur. Bu ruble maliyetlerine Sovyet maliyet aşımı için %20 eklenmiştir.

Sovyet inşaatının kalitesi sıkça Amerikan inşaatına göre daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bu kalite eksikliğinin birçok yönü sadece görünüşle ilgilidir, diğerleri ise Sovyet bakım anlayışını yansıtmaktadır. Kalite sorunlarına yaklaşma şeklimiz, herhangi bir projenin belirli bir türü için en yüksek kaliteli Sovyet inşaatının ortalama ve düşük kaliteli ABD inşaatı ile eşleştirildiği bir düzenleme yapmaktır. Bu prosedür keyfi bir yaklaşımdır ve sorunu tamamen çözmez, ancak düzeltme doğru yönde ilerlemiştir.

Sermaye onarım harcamaları, sabit varlıkların devamlı onarımlarına ayrılan Sovyet harcamalarının toplamını ifade eder. Cari bakım harcamalarının aksine, sermaye onarım harcamaları güncel maliyetler olarak yazılmaz, sermayeleştirilir. Varlığın defter değeri, varlığın hizmet ömrünü uzatması gereken bu tür onarımları yansıtmak üzere yükseltilir.

Yeni sabit yatırımların ABD-Sovyet karşılaştırmalarında Sovyet sermaye onarım harcamalarının yarısı hariç tutulmuştur. Bu taviz, onarım harcamalarının genellikle ABD'de vergi nedeniyle sermayeleştirilmediği, Sovyetler Birliği'nde ise sermaye onarımın yeni yatırımın kabul edilen bir alternatifi olduğu ve sabit sermaye değerini artıran bir artışı temsil ettiği gerçeği göz önüne alınarak kabul edilmiştir.

Sovyet sermaye onarımı, CIA'nın orantısal dağılımına ilişkin tahminlerine göre makine ve inşaat tahsis edildi. Daha sonra makine ve inşaat oranları, bunların dahil edilmesini yansıtmak şekilde ayarlandı.

Savunma, İdare ve Diğer Harcamalar

Table 2 *Billon 1976 US \$*
Alternate Measures of US Defense Spending in Selected Years

	1972	1975	1978	1980	1981
Budget data	93.2	84.3	85.2	92.7	97.3
GNP data	96.3	86.1	86.5	92.1	96.7

Her iki ülkede de savunma harcamaları, askeri teçhizat, inşaat, personel (emeklilik aylıkları gibi geçici ödemeleri içermeyen), operasyonlar, bakım, askeri Araştırma, Geliştirme, Test ve Değerlendirme (RDT&E) ve savunma ile ilgili nükleer enerji programlarına harcanan miktarları içerir. Aksi belirtilmediği sürece, savunma ABD kurallarına göre tanımlanacaktır. Bu, ABD ve Sovyet savunma faaliyetlerinin karşılaştırılabilir, tutarlı ve ABD politika yapıcılarının tanıdığı gelmesini sağlamak için yapılır. Sovyet savunma verilerine dahil edilen savunma tanımının, ABD tanımından daha geniş olduğunu gösteren bazı kanıtlar vardır. Sovyetler'in "geniş" ve ABD'nin "dar" tanımları arasındaki maliyet farkları, büyük ölçüde askeri tarafından finanse edilecek olan sivil ABD uzay programları maliyetleri ve sivil savunma faaliyetleri olmak üzere Sovyetlerin "diğer" kategorisine keyfi olarak tahsis edilmiştir. Daha fazla bilgi için Ek C, neden iki farklı savunma tanımına ihtiyaç duyulduğunu daha ayrıntılı bir şekilde açıklar.

-Kapsamlı resmi Sovyet verileri savunma harcamalarıyla ilgili hiçbir zaman yayımlanmamıştır. Yıllık olarak açıklanan resmi rakam açıkça toplam çabanın sadece küçük bir kısmını temsil eder.

Bu çalışma, ABD GSMH'sının diğer unsurlarıyla tutarlılık sağlamak amacıyla ABD savunma harcamalarını ve ABD GSMH hesaplarındaki fiyat deflatörlerini kullanmaktadır. Bu makaledeki ABD savunma harcamalarına ilişkin 1976 fiyatlarına ilişkin rakamlar, CIA tarafından diğer çalışmalarda ABD ve Sovyet askeri faaliyetlerinin karşılaştırılması için kullanılan, ABD bütçesinden ve Beş Yıllık Savunma Programından elde edilen deflate edilmiş savunma harcamalarından biraz farklıdır. ABD GSMH hesaplarındaki savunma harcamaları, ABD Hazine Bakanlığı tarafından rapor edildiği üzere bir takvim yılındaki fiili harcamaların toplamıdır. Buna karşılık, CIA tarafından kullanılan savunma serisi, bütçede DoD tarafından bildirilen yıllık harcamalardan türetilmiş ve özel olarak oluşturulan deflatör endeksleri tarafından düzeltilmiştir. Küçük farkların çoğu, iki serinin ilişkilendirildiği fiyat deflatörleri arasındaki farklardan kaynaklanır. ABD savunma harcamalarına ilişkin her iki tahmin de Tablo 2'de gösterilmiştir.

SSCB için yönetim, genel tarım programları, orman ekonomisi, her düzeydeki devlet idari organları ve belediye ve ilgili hizmetlere (polis dahil) ilişkin tahmini harcamaların toplamıdır. Amerika Birleşik Devletleri için bu kategori, başka yerde sınıflandırılmamış mal ve hizmetlere yapılan cari hükümet harcamalarının bir kalıntısıdır. İdari harcamaların daha büyük kategorilerinden bazıları merkezi yönetim ve yönetim, kamu güvenliği, doğal kaynaklar ve tarımdır. İki ülkenin toplamaları tamamıyla karşılaştırılabilir olmayabilir ve Sovyet harcamaları olduğundan az gösterilmiş olabilir. Örneğin Sovyetler Birliği, polis ve yangın koruma için harcamalar gibi konularda bilinçli olarak gizlilik sağlar.

Yönetim için SAGP oranları, işgücü ve malzeme girdilerine dayanmaktadır. Dolar maaş verileri, federal sivil çalışanların ortalama maaşı ve eğitimle ilgili olmayan devlet ve yerel hükümet çalışanlarının maaşlarının bir ortalamasına dayanmaktadır. Ruble maaş verileri, yukarıda listelenen Sovyet yönetim kategorilerinde çalışanların yıllık ortalama maaşlarıdır.

SSCB için diğer harcamalar, toplam GSYİH ile tüketim, yatırım, savunma ve yönetim toplamının farkıdır ve uyumluluk amacıyla diğer kategorilerden aktarılan birkaç hesaba içerir. Sovyet GSYİH'deki diğer harcamalar, net ihracat, envanter değişimi, sivil uzay, sivil araştırma ve geliştirme, hayvancılık envanterinde net değişiklik ve herhangi bir istatistiksel farklılığı içerir. Hayvancılık envanteri ve sivil araştırma ve geliştirme fonları, yatırımdan diğer harcamalara transfer edilmiştir ve sivil uzay, savunmadan transfer edilmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri için diğer harcamalar, net ihracat, envanter değişimi, sivil uzay, yabancı askeri yardım ve herhangi bir istatistiksel farklılığı içerir.

Alternatif Yorumlar ve Temel Belirsizlikler

Çünkü Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği'nde fiyat belirleme süreçlerini ayıran büyük bir fark olduğundan, karşılaştırmaları iki genel şekilde görme olasılığı vardır: göreceli üretim potansiyelinin ölçüleri olarak ve göreceli reel gelirin ölçüleri olarak. İlk yaklaşım, mevcut bilginin doğası gereği baz yıldaki iki ülkedeki fiyatların üretici dengeyi yönlendiren teorik koşulları sağlaması gerektiğini varsayar: fiyatlar, göreceli fiyatların ikame oranlarını yansıtabilmesi için serbestçe hareket edebilmelidir. Amerika Birleşik Devletleri ve özellikle Sovyetler Birliği için, karşılaştırmalarda kullanılan belirlenmiş fiyatlar, bu koşulların bozulmalarını içerir. Sovyetler Birliği'nde, tüketim üzerine hemen hemen tamamen düşen dolaylı vergiler ve tarım ve diğer sektörlere yapılan büyük destekleme ödemeleri, göreceli faktör maliyetlerinin, göreceli belirlenmiş fiyatlardan oldukça farklı olmasını sağlar. Aynı zamanda, yatırım malzemeleri etkili bir şekilde tahsis edilir ve üretim maliyetlerini tam olarak karşılamayan fiyatlarda dağıtılır. Belirlenmiş fiyatları faktör maliyetlerine ayrıntılı bir şekilde

ayarlayana kadar GSYİH karşılaştırmaları, göreceli üretim potansiyelinin iyi bir ölçüsünü sağlamayacaktır.

Karşılaştırmalar, gerçek gelir farklarının ölçüleri olarak daha geçerli kabul edilir. Bu yorumu elde etmek için, tüm bu tür karşılaştırmalarda olduğu gibi sonuçların ülkeler içindeki gelir dağılımına bağlı olmadığını ve Sovyet ve Amerikan tatlarının aynı olduğunu varsaymalıyız. Ortak tatlar teklifinin kabul edilmesiyle, gerçek gelirlerin karşılaştırılması, göreceli fiyatların iki ülkenin her birinin temsilci tüketici tarafından değerlendirildiği mal ve hizmetlerin göreceli marjinal faydalara orantılı olması gerektiği anlamına gelir. Amerika Birleşik Devletleri için, nispeten serbest piyasaların hüküm sürdüğü yerlerde bile, bu koşullardan önemli sapmalar vardır.

Sovyetler Birliği'nde kuyrukların ve karaborsanın yaygınlığı, Sovyet tüketicisinin devlet fiyatlarıyla bazı mallar için harcamak zorunda olduğundan daha fazlasını harcamak istediğini göstermektedir. Dolayısıyla, göreceli fiyatlar Sovyet pazarının küçük bir bölümünde mal ve hizmetlerin marjinal fiyatlarıyla orantılı değildir. Görünüşe göre göreceli fiyatlar Sovyet yatırım ve savunma kararlarında da sadece küçük bir rol oynamaktadır. Ancak nüfusun satın alımlarını belirli gelirlerle memnuniyetini en üst düzeye çıkaracak şekilde ayarladığı varsayımı her iki ülke için de mantıklıdır.

Eğer karşılaştırmalar SSCB ve ABD'deki reel gelirlerin göreceli büyüklüğünün makul ölçütleri olarak nitelendirilebilirse, Sovyet-ABD GSMH oranlarının üst sınırının izini sürdürüklerine inanıyoruz. GSMH oranları Sovyetlerin göreceli konumunu abartma eğilimindedir çünkü:

- Makine, ekipman ve inşaatla ilişkin SAGP oranları, orijinal ürün eşleşmelerinde yansıtılanların ötesinde ABD'nin kalite avantajlarını hesaba katacak şekilde ayarlanmadı.
- İki ülkede belirlenen fiyat oranları Amerikalı tüketicinin kolaylık, çeşitlilik ve bulunabilirlik açısından sahip olduğu önemli avantajı göz ardı ediyor. Bu hizmetler ABD fiyatı kapsamındadır ancak Sovyet fiyatı kapsamında değildir. Bu nedenle Sovict üretiminin dolar değeri abartılıyor ve ABD üretiminin ruble değeri olduğundan az gösteriliyor.
- Hizmetlere (özellikle sağlık ve eğitime) ilişkin SAGP oranları muhtemelen çok yüksektir çünkü Amerikan işçilerinin sağlık ve eğitim alanındaki yüksek niteliklerine yeterince uyum sağlamamaktadır.

-Kravis'a bakınız, farklı ülkeler olarak Kenya ve Amerika Birleşik Devletleri için benzer varsayımların savunusu için."

Ek B

Sivil SAGP Oranları ile Askeri Ruble-Dolar Oranları Arasındaki Farklar

Sovyet-ABD ekonomik karşılaştırmalarına savunmayı entegre etmek, askeri ruble-dolar oranı yöntemini kullanarak yapılan savunma karşılaştırmalarını ve FPP oranı yöntemini kullanarak yapılan sivil karşılaştırmaları uyumlu bir yapı içinde birleştirmeyi gerektirir. Bu ekte, bu iki yöntem arasındaki farklar incelenir ve uyumluluk sorunları ele alınır.

CIA'nın Sovyet askeri teçhizatının tedarik ve bakımının dolar cinsinden maliyetini tahmin etmedeki amacı, ABD üretim teknolojisi ve uygulamalarını kullanarak Sovyet tasarımını (AR-GE maliyetleri hariç tutularak) ABD'de üretmenin ve sürdürmenin ne kadara mal olacağını belirlemektir. Bu tahmin süreci genellikle mümkün olduğunda ayrıntılı mühendislik çalışmalarını içerir. Bilgi eksikliği nedeniyle böyle bir çalışmanın yapılamadığı durumlarda, Sovyet silahlarının dolar maliyetleri, maliyet tahmin ilişkileri (CERs) olarak adlandırılan matematiksel modellere dayanmaktadır. Bu modeller,

çeşitli performans parametrelerine dayalı olarak maliyetleri hesaplar. Örneğin, ABD havacılık endüstrisi, ağırlık ve hız gibi faktörlerin uçak maliyetleri için iyi tahminçiler olduğunu bulmuştur. Sovyet uçaklarının dolar maliyetlerini tahmin etmek için kullanılan bir CER, ABD üretim ve tasarım deneyimine dayanırken Sovyet uçaklarının performans özelliklerini dikkate alır. Sovyet ürününün dolar maliyetini abartmamak için, Sovyet sisteminin teknoloji seviyesine uygun olan bir ABD CER seçilir. Eğer bir CER veya doğrudan bilgi mevcut değilse, Sovyet ürününe mümkün olduğunca yakın olan bir ABD benzeri son çare olarak kullanılır. Ancak, uygun eşleşmeleri bulmanın zorlukları nedeniyle bu yöntem sınırlı sayıda durumda kullanılır.

SAGP oranı kavramı, Sovyet malının işlev ve performansını mümkün olduğunca yakından eşleştiren bir ABD malını seçerek Sovyet malının maliyetini tahmin etmeyi amaçlar ve bu tahmini ABD tasarımını ve imalat teknolojisini ve uygulamalarını kullanarak yapar. Diğer bir deyişle, bir ABD malı seçilir ve bu malın dolar fiyatı, Sovyet malının ruble fiyatı ile karşılaştırılarak bireysel ürün SAGP oranını oluşturur.

Son zamanlara kadar, bu iki metodolojik kavramı entegre etmek için güçlü analitik nedenler bulunmamıştır; bunlar farklı sorunlara çözüm bulmak için ayrı ayrı geliştirilmişlerdir. Bununla birlikte, tutarlılık, aynı metodoloji ile oluşturulmuş bir tahminin savunuculuğunu yapabilir. İki tür oran ne kadar farklı ve bu iki metodolojinin karıştırılmasının GSMH tahminine etkisi nedir?

Teorik açıdan askeri ruble-dolar oranları ile askeri SAGP oranları arasında bir fark olmaması gerekir. Bir ABD analogunun bir Sovyet malına maliyeti, analogun tüm performans parametrelerinde mükemmel bir eşleşme olması koşuluyla, Amerika Birleşik Devletleri'nde bir Sovyet malı üretmenin maliyeti ile aynı olmalıdır. Örnek olarak, MIG-21 uçağı için askeri ruble-dolar oranı, uçağın Sovyet rublesi fiyatı ve onu Amerika Birleşik Devletleri'nde inşa etmenin dolar maliyeti elde edilerek oluşturulacaktır. Aynı MIG-21 uçağı için bir askeri SAGP oranı, pound itiş gücü ve hava hızı gibi belirtilen temel performans kriterlerini karşılayan bir ABD planının dolar fiyatı ile MIG-21'in ruble fiyatı karşılaştırılarak oluşturulacaktır. Örneğin Amerikan F-4'ünün belirtilen kriterleri karşıladığını varsayalım.

Askeri dolar maliyet karşılaştırmalarının sonuçları DI Intelligence Assessment SOV 83-10038 3, Şubat 1983 tarihli bir raporda tartışılmıştır. Bu rapor, 1972-1981 döneminde Sovyet ve Amerikan savunma faaliyetlerinin karşılaştırılmasına ilişkin bilgi sağlar.

F-4'ün dolar maliyeti, MIG-21'in Amerika Birleşik Devletleri'nde üretilmesinin dolar maliyetiyle aynı olsaydı, MIG-21 için askeri SAGP oranı ve askeri ruble-dolar oranı aynı olurdu. Ancak gerçekte iki oran muhtemelen eşit olmayacaktır çünkü mükemmel ABD analoglarını bulmak çok zordur. Seçilen parametreler eşleştirilebilir, ancak ABD askeri malları, diğer alanlardaki performanslarını Sovyet mallarına göre artıran pahalı "son teknoloji" teknolojiyle üretilme eğilimindedir. ABD analogunun dolar maliyeti bu nedenle daha yüksek olacaktır. Sovyet malının dolar maliyeti, askeri ruble-dolar oranı metodolojisinden türetilmiş olup, askeri SAGP oranını askeri ruble-dolar oranından daha düşük hale getirmektedir. Bu ilişki her durumda doğru olmayabilir, ancak vakaların çoğunluğunda muhtemelen doğrudur. Çünkü ABD birçok önemli teknolojik alanda lider durumda.

Askeri mal ve hizmetler için SAGP oranları ile gerçek askeri ruble-dolar oranları arasındaki farklar, muhtemelen GSMH karşılaştırmalarını bir miktar etkiler, ancak etkileri nicelendirmek zordur. SAGP oranlarına dayanan bir GSMH çalışmasında askeri mal ve hizmetler için gerçek askeri ruble-dolar oranlarının kullanılması, muhtemelen dolar cinsinden Sovyet savunma çabasının boyutunu hafifçe küçümser ve ruble cinsinden Amerikan savunma çabasının boyutunu hafifçe büyütür. Bu, ekonomik ölçümde endeks numarası etkisinden kaynaklanan Sovyet-Amerikan karşılaştırmalarındaki belirsizliği bir ölçüde azaltır. Sovyetler Birliği'nin karmaşık malları üretme konusundaki göreceli dezavan-

tajı, yüksek askeri ruble-dolar ürün oranlarında yansıtılmıştır ve Sovyet silah karışımının daha fazlasını içermeye başladıkça daha da artmaktadır. Ancak, bu karmaşık mallar, askeri için ÜOS (Üretim Olanakları Sınırı) kavramının kullanılması halinde bir miktar daha düşük oranlara sahip olacaktı, bu da Sovyet savunma çabasının dolar cinsinden daha büyük bir tahminine ve ruble cinsinden daha küçük bir Amerikan savunma çabasına yol açacaktı. Bu nedenle, askeri ruble-dolar oranlarının kullanımı, ekonomik ölçümde endeks numarası sorunundan kaynaklanan Sovyet-Amerikan karşılaştırmalarındaki belirsizliği bir ölçüde dengelemeye katkıda bulunur.

Sınırlı bir örneklem temelinde bu farkları tahmin etmeye yönelik deneysel çabalar, askeri ruble-dolar oranlarının askeri için SAGP oranlarından daha yüksek olması gerektiği hipotezine aykırıdır, çünkü iki tür oran, bazı mallar için oldukça tutarlıdır. Bazı dayanıklı mallar, taşıma uçakları, traktörler, kamyonlar, inşaat ekipmanları, elektronik ve taşıma gemileri gibi, savunma ve GSMH karşılaştırmamızda kullanılan mal ve hizmetlerin hem sivil hem de askeri örneklerinde ortaktır. Bu mallar için SAGP oranları ve askeri ruble-dolar oranları bağımsız olarak elde edilmiştir, ancak sivil SAGP oranları "askeri" SAGP oranları olarak kabul edilebilir çünkü askeri örnekteki mallarla ilgilidir. Bu malların askeri ruble-dolar oranları karşılaştırıldığında, bu malların oranları uygun bir aralıkta düşer ve karşılık gelen sivil (tahmini askeri SAGP) oranların aritmetik ortalamalarının aynı sıralamayı verdiği görülür. Bu, kategorinin teknolojik olarak karmaşık olması durumunda, ortalama oranının daha yüksek olduğu bir genel eğilimi işaret eder. Bu, Sovyetler Birliği'nin karmaşık malları inşa etmenin (maliyet açısından ölçülen) Amerika Birleşik Devletleri'nden daha zor olduğunu göstermektedir. Bu kanıtlar, genel bir eğilimi işaret eder, ancak kesin değildir çünkü hem oranların her iki sette ortak olan öğelerin sayısı hem de karşılaştırmalı GSMH tahminine veya savunma faaliyetlerinin karşılaştırmalı dolar maliyet tahminine etkisi küçüktür. Ayrıca, bu malların çoğu bazı askeri sistemler kadar teknolojik olarak karmaşık değildir ve oran kavramları arasındaki pratik farklar daha karmaşık öğeler için daha büyük olabilir.

Ek C

Karşılaştırmalı ABD ve Sovyet Savunma Yüklerinin Ölçülmesi

Savunma yükü, geleneksel olarak, hem savunma hem de GSMH yerli para birimi cinsinden ölçüldüğünde, üretilen askeri mal ve hizmetlerin değerinin, bir ekonomi tarafından üretilen mal ve hizmetlerin toplam değerine oranı olarak ifade edilir. Yük oranı, bir ülkenin askeriye olan kaynak taahhüdü hakkında önemli sorulara yanıt verir, ancak bu yanıtlar savunma'nın tanımına bağlı olarak farklılık gösterir.

Savunma Harcamalarının Alternatif Tanımları

ABD ve Sovyet savunma faaliyetlerini karşılaştırdığımızda genellikle Amerika Birleşik Devletleri'ndeki savunma tanımını kullanırız çünkü bu tanım ABD politika yapıcılara daha aşina olan bir tanımdır. Bu tanım şunları içerir

- Her iki ülkede de ABD'deki ulusal güvenlik programları Savunma Bakanlığı tarafından finanse edilecek.
- Her iki ülkede de ABD'deki savunmayla ilgili nükleer programlar Enerji Bakanlığı tarafından finanse edilecek.
- ABD Seçici Hizmet faaliyetleri ve bunların Sovyet benzerleri.
- Sovyet Sınır Muhafızlarının ve ABD Sahil Güvenliğinin savunmayla ilgili faaliyetleri.

Bu tanıma göre ölçülen Sovyet savunma maliyetleri, 1981'de ABD'nin maliyetlerini hatırı sayılır bir marjla (ruble bazında yüzde 25 ve dolar cinsinden yüzde 45) aşılıyordu.

Table 3
Costs of US and Soviet Defense
Activities in 1981

US definitions

Billions of 1970 Rubles			Billions of 1976 Dollars		
USSR	United States	USSR/ US	USSR	United States	USSR/ US
66	52*	1.25	138 ^b	97	1.45

-Amerika Birleşik Devletleri savunma maliyetleri ruble cinsinden, mevcut fiyatlar ve ücretleri kullanarak ve Sovyetlerin aynı yeni silahları temin etmesi, aynı büyüklükte ve aynı silah envanterine sahip bir kuvveti işletmesi için gerekli üretim teknolojisini varsayarak ne kadara mal olacağını göstermektedir. Sovyet maliyetleri ise Amerika Birleşik Devletleri'nin Sovyetler gibi hareket ederek Sovyet kuvvetini temin etme, idare etme ve işletme maliyetini gösterir.

Elbette Sovyet savunma tanımı kullanılarak da bir karşılaştırma yapılabilir. Biz, Sovyet tanımının ABD tanımından daha geniş olacağına inanıyoruz çünkü SSCB'deki savunma işleviyle daha geniş bir faaliyet yelpazesi ilişkilidir. Sovyet tanımı muhtemelen dar ABD tanımına aşağıdaki maliyetleri ekleyecektir:

- Amerika Birleşik Devletleri'ndeki uzay faaliyetleri Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi tarafından finanse edilecek.
- Sivil Savunma.
- Sovyet İç Güvenlik, Demiryolu ve İnşaat Birlikleri.

Bu daha geniş tanıma dayalı tahmin, Sovyet askeri güçlerine yapılan yıllık kaynak tahsisinin seviyesini ve eğilimini gösterir. Ayrıca savunmanın Sovyet ekonomisi üzerindeki tam etkisini değerlendirmemizi sağlar ve tam tersi olarak ekonomik faktörlerin Sovyet savunma aktiviteleri üzerindeki etkisini gösterir. Geniş ruble savunma tahmini, Sovyet askeri planlayıcıların karşılaştığı kaynak sınırlamalarına ve savunma çabalarının farklı unsurlarına verdikleri önceliğe dair daha iyi anlayışlar sunar

Table 4*Percent***Ratios of Defense Costs to GNP for the USSR and the United States, 1981**

	1970 Rubles		1976 Dollars	
	Narrow Definition	Broad Definition	Narrow Definition	Broad Definition
United States			4.9	5.1
USSR	12.9	13.9		

Savunma Yüğü Oranı

Savunma ile ilgili dar ve geniş tanımlar ile karşılaştırmalı GSMH verileri, milli çıktı ile ilişkili bir dizi farklı savunma ölçüsünü hesaplamamıza olanak tanır. Farklı ülkelerin yük oranlarını karşılaştırırken karşılaştırmalı farkları anlamını bozmadan bir savunma tanımının benimsenmesi gerekir. Ancak bir belirli bir ülkenin savunma yükü algısının ilgi çekici olduğu durumlarda, bu ülkenin kendi savunma tanımı veya bir yaklaşımı kullanılmalıdır.

Savunma aktiviteleri tanımı ne olursa olsun, yük analizi yerel para biriminde hesaplanmalıdır. Fiyat ve miktar ilişkileri ülkeden ülkeye değişir ve yükleri yerel para birimlerinde ölçmek, yabancı fiyatlar kullanılsaydı çarpıtılacak yerel fiyat ve miktar ilişkilerini korur. Fiyat ve miktar ilişkileri ülkeden ülkeye değişmektedir ve yerli para birimleri cinsinden ölçüm yükleri, yabancı fiyatların kullanılması halinde bozulacak olan yurt içi fiyat ve miktar ilişkilerini baskılamaktadır.

Tablo 4 'te savunmanın hem dar hem de geniş tanımlarına dayalı olarak tahmin edilen yük oranları gösterilmektedir. Hesaplanabilen sekiz orandan yalnızca ABD için dolara ve Sovyetler Birliği için rubleye dayalı olanlar, yük önlemi olarak gerekli tüm fiyatlandırma koşullarını içeriyor. Eğer Sovyet savunma yükü Amerika'ninkiyile karşılaştırılsaydı, iki buçuk kattan fazla olurdu (ABD'nin savunma faaliyetleri tanımına göre Sovyet GSMH'sinin yüzde 12,9'una karşılık ABD GSMH'sinin yüzde 4,9'u). Ancak her iki ülkedeki savunma yükü de, her biri milli koşullarla daha uyumlu bir tanıma dayalı olarak hesaplanırsa, Sovyet GSMH'sinin yüzde 13,9'u ve Amerikan GSMH'sinin yüzde 4,9'u olurdu.

Ek D Gerçek Sovyet ve ABD GSMH'lerinin Karşılaştırmaları: Tablolar

Table 5
Comparisons of Soviet and US GNPs
in Billion 1970 Rubles

	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	
Total GNP																							
USSR	224.9	337.5	246.7	212.9	248.3	248.1	267.6	317.1	337.3	346.7	375.3	387.7	396.4	423.6	440.5	490.1	470.5	453.8	500.9	502.8	518.5	529.2	
United States	590.6	600.7	633.9	649.3	693.3	731.4	793.1	806.6	844.9	844.4	853.4	863.3	918.1	997.2	971.1	955.8	1,017.8	1,073.2	1,126.1	1,124.9	1,134.9	1,137.3	
USSR/US	38.1	56.4	39.1	32.8	35.8	34.1	33.7	39.2	39.9	40.3	44.1	44.8	42.9	42.5	47.1	46.7	42.5	42.7	44.4	44.7	46.2	46.9	
USSR																							
USSR	128.6	132.3	138.1	142.8	147.2	156.1	165.7	176.6	188.8	200.3	216.8	219.0	224.4	231.0	241.0	253.8	261.9	266.2	278.1	286.8	291.4	293.9	
United States	430.1	451.9	477.1	486.3	523.8	564.9	587.4	600.7	634.6	633.8	640.9	647.4	729.9	761.8	739.4	748.5	796.1	833.3	888.6	888.6	877.8	871.6	
USSR/US	29.7	29.3	29.0	29.0	28.3	28.0	28.2	28.4	29.7	30.4	33.9	33.9	30.8	29.6	32.5	35.1	34.0	32.1	31.9	32.3	33.2	33.8	
United States																							
United States	31.7	32.4	32.7	32.6	32.5	32.4	32.4	32.4	32.4	32.4	32.4	32.4	32.4	32.4	32.4	32.4	32.4	32.4	32.4	32.4	32.4	32.4	
USSR/US	131.2	135.7	139.6	142.7	146.7	151.4	156.9	163.0	169.8	177.3	185.5	194.7	204.0	214.6	226.6	239.9	254.6	270.7	288.3	307.5	327.8	349.6	
USSR/US	46.2	46.5	46.0	45.7	45.4	45.1	44.8	44.5	44.2	43.9	43.6	43.3	43.0	42.7	42.4	42.1	41.8	41.5	41.2	40.9	40.6	40.3	
Services																							
USSR	23.1	23.8	24.4	24.9	25.4	25.9	26.4	26.9	27.4	27.9	28.4	28.9	29.4	29.9	30.4	30.9	31.4	31.9	32.4	32.9	33.4	33.9	
United States	80.0	82.3	84.7	87.1	90.2	94.2	101.0	109.0	118.4	129.3	140.7	153.6	168.1	184.4	202.7	212.1	218.9	221.2	226.7	231.7	237.2	243.2	
USSR/US	31.3	31.5	30.4	29.9	29.9	29.4	29.6	29.9	31.3	30.5	34.4	34.4	34.4	34.4	34.4	34.4	34.4	34.4	34.4	34.4	34.4	34.4	
Household services																							
USSR	4.7	4.9	5.2	5.5	5.8	6.1	6.4	6.7	7.0	7.3	7.6	7.9	8.2	8.5	8.8	9.1	9.4	9.7	10.0	10.3	10.6	10.9	
United States	94.7	98.8	99.8	100.3	101.9	104.9	108.4	112.4	116.9	121.9	127.4	133.4	139.4	146.4	153.4	160.4	167.4	174.4	181.4	188.4	195.4	202.4	
USSR/US	5.0	5.0	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	
Manufacturing																							
USSR	18.4	18.9	19.2	19.4	19.6	19.8	20.0	20.2	20.4	20.6	20.8	21.0	21.2	21.4	21.6	21.8	22.0	22.2	22.4	22.6	22.8	23.0	
United States	64.8	67.6	70.1	72.4	74.6	76.8	79.0	81.2	83.4	85.6	87.8	90.0	92.2	94.4	96.6	98.8	101.0	103.2	105.4	107.6	109.8	112.0	
USSR/US	28.4	28.1	27.4	26.8	26.1	25.4	24.7	24.0	23.3	22.6	21.9	21.2	20.5	19.8	19.1	18.4	17.7	17.0	16.3	15.6	14.9	14.2	
Personal consumption																							
USSR	8.6	8.6	8.6	8.7	8.7	8.8	8.9	9.0	9.1	9.2	9.3	9.4	9.5	9.6	9.7	9.8	9.9	10.0	10.1	10.2	10.3	10.4	
United States	17.4	17.5	17.6	17.7	17.8	17.9	18.0	18.1	18.2	18.3	18.4	18.5	18.6	18.7	18.8	18.9	19.0	19.1	19.2	19.3	19.4	19.5	
USSR/US	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	
Public transportation																							
USSR	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7	3.8	3.9	4.0	4.1	4.2	4.3	4.4	
United States	11.7	12.3	12.9	13.5	14.0	14.6	15.2	15.8	16.4	17.0	17.6	18.2	18.8	19.4	20.0	20.6	21.2	21.8	22.4	23.0	23.6	24.2	
USSR/US	20.5	20.4	20.5	20.4	20.2	19.9	19.7	19.5	19.2	18.9	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	
Wholesale																							
USSR	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	
United States	13.4	13.5	13.6	13.7	13.8	13.9	14.0	14.1	14.2	14.3	14.4	14.5	14.6	14.7	14.8	14.9	15.0	15.1	15.2	15.3	15.4	15.5	
USSR/US	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	
Government																							
USSR	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7	3.8	3.9	4.0	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	
United States	11.7	12.3	12.9	13.5	14.0	14.6	15.2	15.8	16.4	17.0	17.6	18.2	18.8	19.4	20.0	20.6	21.2	21.8	22.4	23.0	23.6	24.2	
USSR/US	20.5	20.4	20.5	20.4	20.2	19.9	19.7	19.5	19.2	18.9	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	18.8	
Other																							
USSR	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	
United States	13.4	13.5	13.6	13.7	13.8	13.9	14.0	14.1	14.2	14.3	14.4	14.5	14.6	14.7	14.8	14.9	15.0	15.1	15.2	15.3	15.4	15.5	
USSR/US	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	

* The statistics in columns presented in the appendix are given as year estimates because the comparison of Soviet and US GNP requires it. They should, however, be considered as estimates of a group of industrial enterprises. Because they are US definitions of GNP, they are not consistent with estimates of Soviet GNP appearing elsewhere in other CIA publications than our Soviet estimates of GNP.

Table 6
Comparison of Soviet and US GNP
in Billion 1974 US Dollars

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
GNP																				
USSR	51.2	55.2	57.2	60.4	62.4	65.6	68.8	72.0	75.2	78.4	81.6	84.8	88.0	91.2	94.4	97.6	100.8	104.0	107.2	110.4
United States	461.9	481.2	497.7	512.2	527.7	542.2	557.7	572.2	587.7	602.2	617.7	632.2	647.7	662.2	677.7	692.2	707.7	722.2	737.7	752.2
USSR/US	11.1	11.5	11.5	11.8	11.8	12.1	12.5	12.5	12.8	13.2	13.2	13.2	13.5	13.5	13.8	14.2	14.5	14.5	14.8	15.2
Manufactures																				
USSR	37.2	39.2	41.2	43.2	45.2	47.2	49.2	51.2	53.2	55.2	57.2	59.2	61.2	63.2	65.2	67.2	69.2	71.2	73.2	75.2
United States	361.9	376.2	387.7	397.2	407.7	417.2	427.7	437.2	447.7	457.2	467.7	477.2	487.7	497.2	507.7	517.2	527.7	537.2	547.7	557.2
USSR/US	10.3	10.4	10.6	10.9	11.1	11.3	11.5	11.7	11.9	12.1	12.3	12.5	12.7	12.9	13.1	13.3	13.5	13.7	13.9	14.1
Services																				
USSR	14.0	16.0	16.0	17.2	17.2	18.4	18.4	19.6	19.6	20.8	20.8	22.0	22.0	23.2	23.2	24.4	24.4	25.6	25.6	26.8
United States	104.0	105.0	110.0	115.0	120.0	125.0	130.0	135.0	140.0	145.0	150.0	155.0	160.0	165.0	170.0	175.0	180.0	185.0	190.0	195.0
USSR/US	13.4	15.2	14.5	15.0	14.3	14.0	14.3	14.3	13.9	14.1	14.1	14.1	13.8	13.8	13.8	13.8	13.8	13.8	13.8	13.8
Construction																				
USSR	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
United States	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
USSR/US	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Personal consumption																				
USSR	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3
United States	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
USSR/US	82.4	83.3	84.2	85.1	85.7	86.4	87.0	87.5	88.0	88.5	89.0	89.6	90.0	90.5	91.0	91.6	92.1	92.7	93.2	93.8
Capital outlay																				
USSR	2.8	3.0	3.2	3.4	3.6	3.8	4.0	4.2	4.4	4.6	4.8	5.0	5.2	5.4	5.6	5.8	6.0	6.2	6.4	6.6
United States	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7	3.8	3.9	4.0	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7	4.8	4.9
USSR/US	93.3	96.8	99.4	103.0	105.9	108.3	110.3	112.2	113.9	115.4	116.9	118.3	119.8	121.2	122.6	124.0	125.4	126.8	128.2	129.6
Government																				
USSR	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
United States	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
USSR/US	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

The conversion of dollars presented in this appendix and other parts relates to the comparison of Soviet and US GNP figures. It should, however, be specified as addition of a group of industrial enterprises. Because they are a US definition of GNP, they are not comparable with Soviet GNP figures presented in other CIA publications that use Soviet definition of GNP.

